

PAUKŠČIAI

norintiems stebėti ir pažinti

2010 • 2(6)

Viršelyje:

Rudagalvė antis
(*Aythya ferina*)
Kaišiadorių r.,
2010-05-09
© Rimantas Aitmanas

Lietuvos ornitologų draugijos leidinys apie paukščius, jų apsaugą, stebėjimus.

Leidžiamas nuo 2009 m.
kartą per tris mėnesius

Vyr. redaktorius
Vytautas JUSYS
Tel. 8 638 90 619
vros@takas.lt

Vyr. redaktoriaus
pavaduotojas
Liutauras RAUDONIKIS

Redakcijos kolegija
Saulius KARLIUS
Remigijus KARPUŠKA
Mindaugas KIRSTUKAS
Eglė PAKŠTYTĖ
Vitas STANEVIČIUS
Darius STRAŠEVIČIUS

Leidykla „Lututė“
V. Putvinskio g. 47-4
LT-44243 Kaunas
El. p. lute@lute.lt
www.lute.lt

Spausdino
UAB „Spaudos praktika“

Žurnalo rengėjams ir
autoriams honoraras
nemokamas.

PAUKŠČIAI / BIRDS
The magazine of Lithuanian Ornithological Society about birds, their observations and protection.
Published four times a year from 2009.

Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybinių organizacijų, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamosios aplinkos apsauga. Siekdama šio tikslų, draugija vienija gamtai ir paukščiams neabejingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą reglamentuojančiu įstatymu leidimą ir vykdymą.

Nuo 1994 m. draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė. Norėdami tapti LOD narių ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsaugos besirūpinančių bendraminčių, kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, VILNIUS
Tel./faks. (8 5) 213 04 98, el. paštas lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt

LOD būtų dėkinga už paramą žurnalui „Paukščiai“. Lėšas galima pervesti į specialią draugijos sąskaitą, skirtą išimtinai žurnalo leidybos reikmėms:
LT787300010071486100, banko kodas 73000, Bankas „Swedbankas“

LOD ŽINIOS / LOD news

Povilas IGNATAVICIUS, Džiuljeta KULVIETIENĖ. Plėšriųjų ir tilvikinių paukščių pažinimo seminaras Nemuno deltoje.
Identification seminar of raptors and waders in the Nemunas river delta 3

IDOMIOS VIETOS PAUKŠČIŲ STEBĖTOJAMS / Interesting places for birdwatchers

Julius MORKŪNAS. Raseinių žuvininkystės tvenkiniai.
Raseiniai fishponds 4

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / Birds' observations

Liutauras RAUDONIKIS, Jurgita SOROKAITĖ. Margasnapė žuvėdra (*Sterna sanvicensis*) Lietuvos pajūryje.
Sandwich Tern (*Sterna sandvicensis*) in Lithuanian coast 6

Eugenijus DROBELIS. Gargatūnai Dainavos girioje.
Hybrid Grouses in Dainava forest 8

Vytautas JUSYS. Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2010 m. pavasarį.
Spring observations in Lithuania in 2010 10

Darius STRAŠEVIČIUS. Retų paukščių stebėjimai kaimyninėse šalyse 2010 m. pavasarį.
Rare bird observations in the neighbouring countries in spring 2010 18

NAUJOS PAUKŠČIŲ RŪŠYS LIETUVOJE / New bird species for Lithuania

Julius MORKŪNAS. Mažasis kormoranas (*Phalacrocorax pygmaeus*).
Pygmy Cormorant 20

Vytautas JUSYS, Liutauras RAUDONIKIS. Juodoji varna – naujai išskirta paukščių rūšis Lietuvoje ir Europoje.
Carriion Crow - a new split for Lithuania and Europe 21

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / Bird ringing

Ričardas PATAPAVIČIUS. Paukščių žiedavimas spalviniais žiedais Lietuvoje 2009 metais.
Colour ringing of birds in Lithuania in 2009 22

ORNITOLOGINĖS KELIONĖS / BIRDWATCHIN TRIP

Milda ŠNIAUKŠTIENĖ. Devynios dienos su paukščiais Bulgarijoje.
Nine days with birds in Bulgaria 25

SVARBIOS PUBLIKACIJOS / Important publications

Eglė PAKŠTYTĖ. Svarbių publikacijos.
Important publications 29

ĮVAIRENYBĖS / Various

30

Žurnalą „Paukščiai“ galima įsigyti LOD sekretoriataje, leidykloje „Lututė“, Ventės rago ornitologinėje stotyje arba užsiprenumeruoti visuose Lietuvos pašto skyriuose. Indeksas 5120.

PLĖŠRIJUJŲ IR TILVIKINIŲ PAUKŠČIŲ PAŽINIMO SEMINARAS NEMUNO DELTOJE

Povilas IGNATAVIČIUS
Džiuljeta KULVIETIENĖ

© Raimondas Karapavičius

Šių metų gegužės 14–16 d. Nemuno deltos regioniniame parke įvyko tilvikinių paukščių pažinimo praktinis mokymas ir plėšrijujų paukščių pažinimo seminaras.

Trijų dienų mokymą ir seminarą surengė Lietuvos ornitologų draugija (LOD), siekdama igyvendinti Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų bei Lietuvos bendrai finansuojamą paprojektą „LOD visuomeninės/gamtosauginės veiklos susitiprinimas ir įvaizdžio formavimas, įtraukiant visuomenę į aplinkosauginių tyrimų veiklą“.

Pirmają renginio dieną dalyviai klausėsi įvadinės LOD tarybos narės ir tilvikinių paukščių specialistės Eglės Pakštytės paskaitos apie tilvikinių paukščių identifikavimo ypatumus. Po paskaitos turejusi vykti naktinę tilvikinių paukščių pažinimo ekskursija Kintų tvenkiniuose dėl staiga prasidėjusio lietaus virto trumpu pasivaikščiojimu, tačiau neišsigandusieji lietaus turėjo retą progą ne til įsigrirsti praskrendančio mažojo baublio kvyktelejimą, bet ir išvysti šio paukščio siluetą.

Itin darbinga ir naudinga buvo antroji renginio diena: pirmoje jos pusėje Lietuvos jūrų muziejaus (Klaipėda) biologas, vienas geriausių šalies ornitologų Saulius Karalius kalbėjo apie erelių ir lingių, o Eglė Pakštytė – apie suopijų identifikavimo ypatybes. Abu lektoriai vadovavo ir praktiniam tilvikinių bei plėšrijujų paukščių pažinimo mokymui. Jo metu pavyko pamatyti ir nustatyti net 7 rūšių plėšrūnus: jūrinį erelį, nendrines ir daug rečiau aptinkamas pievines linges, paprastuosius suopius bei 3 rūšių sakalus: sketsakalius, pelėsakalių ir išpūdingų greičiu medžiojantį sakalą keleivių. Ne mažesnio dalyvių susidomėjimo sulaukė ir tilvikiniai paukščiai – Kintų žu-

vininkystės tvenkiniuose regėti juodakrūčių ir Teminko bėgikų būreliai, jūriniai bei upiniai kirlikai, 3 avocetės, riestasnapis bėgikas.

Po vakarienės pageidavusieji galėjo vėl vykti į Kintų tvenkinius ir dar kartą praktiškai pritaikyti teorines žinias. Nepatingėjusieji pamatė ne tik dalį anksčiau minetų tilvikų, bet ir žaliakojų tulikų, ankstyvą šiam metų laikui mažajį bėgiką bei vieną įdomiausią per šį mokymą matytą paukščių – net ir migracijos metu retai Lietuvoje aptinkamą plokščiasnapį bėgiką.

Trečiąją dieną dalyviai vyko Pagėgių link, kur Plaškių apylinkėse praktinių plėšrijujų paukščių pažinimo mokymą vedė E. Pakštytė. Nors Plaškių apylinkių pievas tinkamu metu labai megsta plėšriejį paukščių (apie tai rašyta 3-iame žurnalo „Paukščiai“ numeryje), deja, šių karti nepavyko pamatyti nei mažųjų erelių réksnių, nei rudujų peslių. Tačiau visi norintieji turėjo puikią galimybę išmokti atpažinti šiose pievose gausiai aptinkamas nendrines linges, o prieš sulipant į autobusą visus pradžiugino lėtai prasklendęs vapsvaėdis.

Tris dienas trukusį seminarą baigė apsilankymas įspūdingoje Kucų (Pagėgių r.) baltujų gandrų ir pilkių garnių kolonijoje, kurią dalyviamas apradė Gamtos tyrimų centro Ekologijos instituto Gandrų apskaitos programoje dalyvaujantis veterinarijos gydytojas Julius Morūnas.

LOD surengtas mokymas ir seminaras turėjo naudos tiek patyrušiemis, tiek pradedantiems paukščių stebėtojams. Tikėkimės, kad tokio pobūdžio renginys nebus vienkartinis įvykis ir ilgainiui taps viena iš LOD veiklos sričių.

RASEINIŲ ŽUVININKYSTĖS TVENKINIAI

Julius MORKŪNAS

Raseinių rajono viduryje, prie pat greitkelio Vilnius–Klaipėda, iškūrė vieni įdomiausių žuvininkystės tvenkiniai Lietuvoje. Raseinių rajonas stipriai urbaniizuotas, neturi didelių vandens telkinių, todėl tvenkiniai yra išskirtinės reikšmės gamtinis kompleksas ne tik šiame, bet ir kaimyniniuose rajonuose, kurie taip pat nėra labai ežeringi.

Raseinių žuvininkystei priklauso trys žuvininkystės tvenkiniai kompleksai – Gabšių, Paupio ir Alsos.

Gabšių tvenkiniai tikriausiai yra geriausiai žinomi. Jie telkšo abiejose automagistralės A1 pusėse. Ši tvenkiniai kompleksą lengva pasiekti nuo automagistralės važiuojant Raseinių link. Pavažiavus apie 200 m nuo viaduko prasideda tvenkiniai: kaireje puseje matyti mažesni seklūs, o dešinėje, po dviem mažesnių, – didieji. Didžiuosius tvenkinius galima apžiūrėti ir nuo kelio Vilnius–Klaipėda. Šis tvenkiniai kompleksas niekada nestokojo ančių įvairovės, nuo ankstyvo pavasario iki rudens čia visada galima aptikti rudagalvių, kuo-duotujų, šaukštaspinių, pilkujų ančių, taip pat neretos čia ir cyples. 2010 m. pavasarį kompleksė buvo pastebėta retesnių paukščių – rudžių ir šalminiu ančių. Per pavasarinę migraciją tvenkiniai pritraukia Baltakakčių žąsų ir Baltaskruosčių berniklių. Vasarą tvenkiniuose susirenka šertis iki 2000 didžiųjų, kuoduotojų ir rudagalvių ančių bei laukų. Šiuos paukščius gainioja jauni jūriniai ereliai, kurių tuo metu Gabšiuose būna apie 15. Rudenėjant, kai pradedami nuleidinėti tvenkiniai, suguža didžiuliai tilvikinių paukščių būriai – jie užsibūna iki lapkričio. Gausiausiai tilvikai yra pempės (8000–9000) ir dirviniai sėjikai (apie 2000). Šiuose tvenkiniuose buvo rasta Lietuvoje nauja paukščių rūšis – dėmėtas kraninis tilvikas (*Actitis macularia*). Suaugusi paukštį pastebėjo Modestas Ružauskas, Eglė Pakštytė ir Armandas Naudžius 2007-08-15. Taip pat antroje vasaros puseje tvenkiniuose ir jų apylinkėse suskaičiuojama iki 40 pilkujų bei 20–30 didžiųjų baltųjų garnių, iki 20 jūrinų erelių. Rudenį nuleis-

Mažosios gulbės (*Cygnus columbianus*). 2009-04-19

© Julius Morkūnas

Per migraciją tvenkiniuose aptinkama Baltaskruosčių žuvėdrų (*Chlidonias leucopterus*). 2010-05-07 © Julius Morkūnas

tuose tvenkiniuose ilsisi tūkstantiniai rudagalvių, paprastųjų ir sidabrinėlių kūrų būriai.

Paupio tvenkiniai įsispraudė tarp dviem miško masyvų. Iš vakarinės pusės tvenkinius supa Blinstrubiškio miškas – jūriniam ereliams apsaugoti įkurtas biosferos

Gausybė žvairių vandens paukščių susirenka Raseinių žuvininkystės tvenkiniuose. 2009-08-13 © Julius Morkūnas

poligonas. Kitoje puseje – Gervinės miškas. Tvenkinius galima pasiekti dvemis keliais: nuo Paupio kaimo patenkama prie pietinės dalies tvenkinių, o nuo Gervinių kaimo viškeliu atvažiuojama prie šiaurinės dalies tvenkinių. Tvenkiniai užima 120 ha plotą, jie plyti abipus Upės (Šešuvies kairysis intakas). Tvenkiniuose ištisus metus gausu paukščių, nes Upė neužšala net ir per didžiausius šalčius, todėl čia lieka žiemoti iki 20 pilkųjų garnių, keletas tulžių bei būreliai didžiujų ančių – jie masina čia likti žiemą ir jūriniai erelius. Tvenkiniai seklūs, juose gausu žuvų, todėl čia apstū žuvimis mintančių paukščių: iki vėlyvo pavasario juose užtrunka apie 20 mažųjų dančiasnapių, iki 200–300 didžiujų dančiasnapių. Vasarą tvenkiniuose daug pilkųjų garnių, juodųjų gandrų, kormoranų, jūriniai erelių. Iki gegužės pirmos puses čia dar vis galima pamatyti ir mažųjų gulbių, keli būreliai po 30–50 paukščių laikosi kartu su gulbėmis giesmininkėms. Apskritai perinčios gulbės giesmininkės Raseinių tvenkiniuose yra dažnesnės nei nebylės. Visuose trijuose kompleksuose yu skaičiuojama iki 5 porų. Paupio tvenkiniuose vasarą šertis susirenka iki 200 gulbių nebylių ir iki 10 gulbių giesmininkų. Iš įdomesnių šiame kompleksse pastebėtų rūšių galima paminiėti avocetę, jūršarkę, erelį žuvininką, kanadienę berniklę, rudakaklį kragą, juodakaklį kragą, girnovę.

Alsos tvenkiniai suformuoti buvusios pelkės vietoje prie Paalsio kaimo. Per tvenkinius teka Alsos upė. Šis kompleksas labiausiai nutoles nuo Raseinių į pietvakarius, sulig tvenkinių krantais jau prasideda Jurbarko r. riba. Tvenkiniai tankiausiai iš visų 3 kompleksų apaugę nendrimis, todėl čia nereti didieji baubliai. Rytinėje puseje tvenkiniai ribojasi su mišku, o vakarineje – su atviromis pusiau kultūrinėmis pievomis. Alsos tvenkiniai yra didesni ir gilesni nei Gabšių ar Paupio. Juose aptinkama mažiau vandens paukščių – to negalima pasakyti apie plėšrūnus. Nendrinės lingės, kurių čia gali perėti iki 20 porų, nuolatos zuja virš nendrynu ieškodamos groblio. Nuolatos tvenkiniuose rasime bent po porą jūriniai erelių, taip pat galima aptikti medžiojančių sketsakalių, o jei pasiseks – pamatyti ir erelį žuvininką. Pavasarij ir rudenį šiuose tvenkiniuose

Juodieji gandrai (Ciconia nigra) ant tvenkinių pylimo. 2010-05-14 © Julius Morkūnas

ilgai užsibūna želmeninės žąsys, žvairios antys, nes diduma tvenkinių paliekami nenuleisti per žiemą. Ši pavasarį čia buvo pastebėta girnovių. Pro tvenkinius dideliu frontu pavasarį traukia baltasparnės ir baltaskruostės žuvėdros. 2009 m. tvenkiniuose buvo pastebėta upinė žuvėdra, žieduota Pietų Afrikos žiedu. Kaip vėliau paaškėjo perskaičius žiedo išrašą, tai Namibijoje žieduotas paukštis. Upinės žuvėdros Alsos tvenkiniuose perį specialiai joms padarytuoje plaustuose.

Paukščių mėgėjams norime priminti, kad visi šie žuvininkystės tvenkiniai yra privati nuosavybė, todėl norint stebėti paukščius reikia gauti savininkų ar tvenkinių sargų leidimą.

RASEINIAI FISHPONDS

Julius MORKŪNAS

Summary. Raseiniai fishponds is important area for staging and breeding waterfowl in the region. During migration period there keep thousands of different ducks and geese as well as huge flocks of swans, waders etc. On 15th August 2007 a new species for Lithuania - Spotted Sandpiper was observed in the ponds, and other rare birds such as Ferruginous Duck, Red-crested Pochards, Spoonbills or Avocets are regularly recorded there.

MARGASNAPĖ ŽUVĖDRA (*Sterna sandvicensis*) LIETUVOS PAJŪRYJE

Kopgalis, 2009-06-11 © S. Šaulius Kardus

Liutauras RAUDONIKIS
Jurgita SOROKAITĖ

Margasnapė žuvėdrų (Stern sandvicensis) paplitimo Europoje arealą salygiškai galima padalyti į dvi zonas: Juodosios ir Viduržemio jūrų baseino, Šiaurės Rytų Atlanto jūros (rečiau – pakrantės ruožų) ir vidinės jūros (prie šios kategorijos priskiriama ir Baltija). Išimtiniais atvejais jos per iš gėluose Airijos, Šveicarijos, Austrijos ežeruose. Svarbu, kad ežeruose būtų gausu pelaginių (vandens paviršiuje besilaikančių) žuvų, kad jie būtų sekliūs, su smėlėtu dugnu. Baltijos jūros priekrantė (ypač palei Kuršių neriją) atitinka šiuos reikalavimus. Pereti margasnapės žuvėdras pasirenka visiškai atviras saleles (smėlėtas ir akmenutas), smėlėtas pakrantė, iškyšulius, kopas, upių žiočių seklumas. Visuomet būtina atviro vandens kaimynystė. Šios žuvėdras vengia žolėmis apaugusių plotų. Kadangi tokios buveinės nestabilios, lankomos žmonių paukščiai dažnai keičia perėjimo vietas. Tai ypač akivaizdu Šiaurės Vakaru Europoje ir Baltijos jūroje. Maitinantis neretai skrenda už keliasdešimt kilometrų nuo perėjimo vietu, o Škotijos atskirų kolonijų paukščiai skrenda iki 70 km. Dėl to neretai traukiančius paukščius sunku atskirti nuo ieškoti maisto skrendančių individų, kurie ypač pastebimi liepos mėn.

Svarbu žinoti margasnapės žuvėdrų paplitimo ir būklės (peri ar ne) ypatumus stebėjimo regione. Pirmenybę jos teikia šiltiesniems vandenims, todėl šiltuoju laiku dažniau matomas priekrantėse (kur gerai išdomas vanduo), o žiemą neretai aptinkamos ne taip greitai atšlančiose jūrinėse akvatorijose.

XIX a. perinti populiacija buvo sunykusi, tačiau pagerejus apsaugai XX a. pabaigoje daugelyje Vakaru ir Šiaurės Vakaru Europos vietu margasnapės žuvėdrų gausa smarkiai padidėjo. Iš kaimyninių kraštų šimtinės kolonijos įsikūrė Lenkijoje (Gdansko įlankoje) ir Estijoje (Baltijos jūros salelėse). Dėl to Lietuvoje aptinkami paukščiai neturėtū stebinti – aišku, kad mūsų šalies priekrantėje regimi kaimyniniuose kraštose perintys paukščiai.

Margasnapė žuvėdra pirmą kartą Lietuvoje aptikta 1975-08-07 pajūryje ties Palanga (Petraitis, Vitkauskas, 1975). Vėliau paukščių regeta išimtinai pajūryje: beveik visi atvejai užregistruoti Baltijos jūros priekrantėje, gerokai rečiau – Kuršių mariose, vieną kartą – Rusnės žuvininkystės tvenkiniuose (J. Stratford reg.). Anksčiausiai ši rūšis matyta 2004-04-19 ir 2007-04-12, vėliausiai – 2003-10-13 (K. Castrėn). Kartą jaunus paukštis pastebėtas žiemos mén. – 2006-12-15 Klaipedos uosto akvatorijoje (S. Karalius). Gegužę aptinkama jau dažniau (7 kartus iki 2007 m.), tačiau reguliariai paukščiai matomi liepos antroje pusėje – rugpjūčio pradžioje. Iki 2007 m. skelbtai tik pavieniai paukščių registracijos atvejai (dažniausiai mažiau kaip 5 per metus), todėl kiekvienas rūšies pastebėjimas buvo svarstomas Lietuvos ornitofaunistinėje komisijoje. Registruotų paukščių gausa išsiskyrė tik G. Gražulevičiaus pranešimas: 1978 m. nuo rugpjūčio vidurio iki suskaičiavo 386 paukščius. Lietuvos faunoje (1990) bendrai nurodoma, kad „kasmet rudenį ir pavasarį aptinkama iki keliasdešimt paukščių“, nepateikiant konkretesnių faktų. Taigi, remiantis publikuotais šaltiniais apie konkretius rūšies aptikimo atvejus, pastebėtų margasnapėi žuvėd-

rū skaičius akivaizdžiai išaugo tik 2007 m. pavasarį. Nuo tada Lietuvos ornitofaunistinė komisija nusprendė nebeagriniėti rūšies aptikimo atvejų, o nuo 2007 m. rudens – neberinkti medžiagos apie kiekvieną paukščių aptikimo faktą. Šiuo metu sunku objektyviai ižvertinti, ar tikrai 2007 m. taip smarkiai išaugo Lietuvos pajūrių praskrendančių margasnapėi žuvėdrų gausa, ar dažnesnes registracijas lėmė didesnis stebėtojų skaičius ir reguliarūs žuvėdrų tyrimai Baltijos priekrantėje. Toliau pateikiame būtent šių tyrimų duomenis.

Migruojančių žuvėdrų tyrimai buvo vykdomi igvendiniant Europos Komisijos finansuojamą „LIFE“ programos projektą „Saugomos jūrinės teritorijos rytinėje Baltijoje“ 2007 m. liepos 16-rugpjūčio 12 d. ir 2009 m. liepos 26-rugpjūčio 7 d. Stebima buvo beveik kasdien (išskyrus kelias dienas dėl ypač nepalankių oro sąlygų – stiprus lietaus), pirmas keturias valandas po saulės patekėjimo ir dvi valandas priės saulės laidą. Žuvėdrų migracija buvo tiriamą 6 val. per dieną. Šiame straipsnyje apžvelgiama jų migracijos eiga Kuršių nerijos pakrantėje ties Juodkrante.

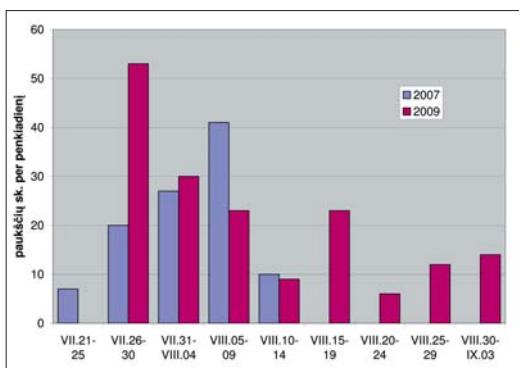
2007 m. pastebėtos 105, o 2009 m. – 170 margasnapėi žuvėdrų. Pirmosios žuvėdras 2007 m. aptiktos liepos 21 d.,

Margasnapės žuvėdros (*Sterna sandvicensis*). Suauges paukštis ir du jaunikliai. Kopgalis, 2008-07-29 © Saulius Karalius

Margasnapė žuvėdra (*Sterna sandvicensis*). Kopgalis, 2008-05-28 © Saulius Karalius

Migruojančių margasnapių žuvėdrų gausa Kuršių nerijos pakrantėje ties Juodkrante 2007 ir 2009 m.

o 2009 m. – jau nuo pirmos stebėjimo dienos (liepos 26 d.). Paskutiniai paukščiai 2007 m. regėti paskutinę stebėjimo dieną (rugpjūčio 12 d.), o 2009 m. rugėjo 3 d. Paukščių pasiskirstymą iliustruoja grafikas, kuriame jų gausa pateikta penkiadieniais. Šiame grafike aiškiai matyti, kad intensyviausiai margasparnės žuvėdros skrenda nuo paskutinio liepos penkiadienio iki rugpjūčio II dekados pabaigos, tačiau traukti

pradeda ankstesnėmis liepos dienomis ir traukia visą rugpjūčio mėn. Per intensyvą migraciją stebėjimo poste per dieną daugiausia užregistruota 19 paukščių 2009 m. (liepos 29 d.) ir 16, 17 bei 18 paukščių 2007 m. (atitinkamai rugpjūčio 7, 5 ir 4 d.). Per sezoną 10 ir daugiau paukščių per dieną tyrinėti po keturis kartus 2007 ir 2009 m. Paprastai daugiau paukščių užregistruota rytinėmis valandomis, tačiau tai gali būti siejama su ilgesniu (4 val.) stebėjimo laikotarpiu. Daugiausia per vieną rytinį stebėjimą užregistruota 15 ir 13 paukščių (atitinkamai 2007-08-05 ir 2009-07-29).

Apibendrinta pateikta medžiaga rodo, jog margasparnė žuvėdra yra reguliariai mūsų pajūriu praskrendanti, nors ir negausi, paukščių rūšis. Intensyviausia migracija vyksta liepos paskutinę ir rugpjūčio I ir II dekadomis.

Pabaigoje norėtumėme padėkoti Vytautui Jusiuui, patiekusiam rūšies aptikimo faktus iki 2007 m. pabaigos (išskyrus mūsų stebėjimo duomenis), taip pat Gediminui Gržulevičiui, padėjusiam tyrinėti žuvėdras.

SANDWICH TERN (*Sterna sandvicensis*) IN LITHUANIAN COAST

Liutauras RAUDONIKIS
Jurgita SOROKAITĖ

Summary. Sandwich Tern was first discovered in Lithuania on 7th August 1975 near Palanga. In following years it was recorded regularly, but only since 2007 a greater abundance has been noticed, which can be explained as a spread of species distribution or larger number of observations at the Baltic coast as well. All the records of the species are only from the Baltic coast and Curonian lagoon. The earliest registration date is 12th April and the latest - 13th October, but in one case a young bird was observed on 15th December, 2006 in Klaipėda Port territory. The article summarizes the results of two years regular observations of the terns at the Baltic coast in Curonian spit (Juodkrante) which show that Sandwich Tern is regular, although not abundant species at our coast. 275 birds were recorded in two years time with the peak period from 25th July - 20th August. The largest recorded number was 19 birds a day.

Dainavos giria, 2009-05-03 © Audrius Norkūnas

GARGATŪNAI DAINAVOS GIRIOJE

Eugenijus DROBELIS

Jau kelerius metus prižiūrime Musteikos girininkijoje esančią tetervinų tuoktavietę ir stebime paukščių tuoktuvinius turnyrus. Čia tvarkome tetervinų buveines ir atliekame šių paukščių monitoringą, todėl gana gerai žinome tuoktavietės struktūrą ir paukščių skaicių. Buvo labai netikėta joje išvysti gargatūnų. I šiuos du keistus sparnuočius pirmą kartą idėmniai žiūrėjau 2009 m. balandžio 27 d. Gargatūnai pasirodė iškirtoje plynėje, kai émė slopti tuoktuvinių turnyrų maždaug už kilometro esančioje kurtinių tuoktavietėje. Sakytum, jie atsibastë iš pelkiniai me pušyne esančios kurtinių slaptavietės. Gal tai ir atsitiktinumas. 2008 m. pavasarį šioje tetervinų tuoktavietėje keletą kartų apríkau kurtinę, todėl spéju, kad pasirodę gargatūnai buvo tos pačios vados tetervino ir kurtinės palikuonys. Buvo labai neįprasta matyti gargatūnus, kurie išoriskai turėjo tiek tetervino, tiek kurtinio požymii. Dydžiu jie gerokai pranoko tetervinus, bet buvo mažesni už kurtinius. Juosvas silpnas snapas, marga galva ir kaklas – kaip tetervino, tačiau rusvi sparnai, ilgos kojos, „barzda“ ir visa išvaizda – lyg kurtinio. Kai gargatūnas stodavo tuoktuvią poza, jis būdavo panašesnis į kurtinį. Tikai uodega beveik per pusę trumpesnė, išorinės jos plunksnos ilgesnės už vidurines, kiek išlenktos, bepradedančios užsireisti, tarsi tetervino. Pauodegijo plunksnos tamsios, tačiau kiekviena iš jų baigėsi balta déme. Gargatūnui skrendant viršutinėje sparnų dalyje būdavo matyti išlginė balta démė, kaip tetervino.

Kartu su teterviniais gargatūnai į tuoktavietę atskrisdavo tamsoje, daugiau kaip prieš pusantros valandos iki saulei patekant. Kad tai gargatūnai, suvokiau jų net neišvydės, nes ties slėptuve, kurioje tūnojau, pasigirdo keistas kriukšejimas ir žvygiojimas. Jokiā žinomam gyvūnui tą garsų priskirti negalejau. Tiktais praausus galėjau galutinai išitikinti, kad tuoktavietėje pasirodė keisti padarai. Virš viržių kyšančios galvos buvo tartum tetervinų, bet trikdé neįprastas paukščių ugis. Gargatūnai idėmniai klausėsi tetervinų burbuliavimo: šiemis émus peštis ar šokinéti, nervingai vėduokle išskleisdavo uodegos plunksnas. Nužiūrėj aršiausiu peštynių vietas ir smarkiausiu tetervinų, gargatūnai lékdavo jų link. Tačiau tetervinai bijojo naujų atėjinių ir bernat išsilakstydavo kas sau. Gargatūnams perskridus į kitą vietą tetervinai grždavo į savasias. Taip tėsėsi keliolika dienų – tetervinų tuoktuvų ritualas ir tvarka buvo sugriauta. Gargatūnai tiesiog išveržė į tetervinų tuoktavietę, persekijojo bei gainiojo ten susirinkusius patinus. Dienai auštant ir baigiantis tuoktuvėms, gargatūnai lyg tetervinai pakildavo į beržų viršunes, lesdavo šių medžių pumpurus ar klostydavo savo apdarą. Dieną jie pasklidavo aplinkiniuose viržynuose kartu su teterviniais, o brékstant vėl pasirodydavo tuoktavietėje.

2010 m. tetervinų tuoktavietėje aptiktas jau tik vienas išgyvenęs gargatūnas. Per tą laiką paukštis suaugo, pasikeitėjo elgesys ir išvaizda. Jis patamsėjo, o pagurklis, kaklas ir krūtinė sužvilgo violetinėmis spalvomis. Gargatūnas kaip ir

Gargatūnas (*Tetrao urogallus* × *Tetrao tetrix*). Dainavos giria, 2009-05-03 © Audrius Norukūnas

anksčiau blaškėsi po visą tuoktavietę, tačiau jau turėjo pasirinkęs mégstamą tuoktuvį kertę. Tai buvo pakiluma be viržių – joje anksčiau dominavo du svarbiausi tuoktavietės tetervinai. Gargatūnas juos abu išguojo, nes šią alkštę pasirinko keisto šokio ir kraupiai skambančios giesmės vieta. Pavyko nufilmuoti gargatūno tuoktuvį veiksmą ir išrašyti paukščio giesmę. Žodžiais sunku nusakyti tą balsą. Giesmė panašėjo į kurtinio atliekamą tuoktuvį ritualą. Gargatūnas giedojo vaikštinėdamas žeme, aukštai statmenai iškėlęs galvą, plačiai vėduokle išskleidęs uodegą ir kartkartėmis šoktelėdamas aukštyn. Giesmė sekā, trukmė, pasikartojimų intervalais taip pat priminė kurtinį. Tačiau balsas buvo vai duokliškas ir nepanašėjo nei į kurtinio, nei į tetervinio giesmę. Gargaliavimą, švokštimumą ir kriuksejimą prímenantį balsas trukdavo apie 3 sekundes, o tarpas tarp giesmių – 1–3 sekundes. Pirmą tekšinčią kurtinio giesmę dalį atitikdavo 2 gargatūno tariamų skieményn, panašūs į „kchek“. Antroje giesmėje dalyje girdimas gargaliavimas „thea“, kurį bemat keičia labiau išstęstas švokštumas „theaaa“. Retkarčiaiš paukštis giesmę baigdavo šoktelėdamas į orą. Tada pasigirdavo aukštas balsas – gargatūnas tarsi atskrenkdavo ir su švilpešiu nusispjaudavo.

Atskirai reikėtų paminėti dar vieną gargatūną, kuris 2009–2010 m. lankė Zervynų girininkijoje esančią kurtinių tuoktavietę. Tai buvo kalvota vietovė, apaugusi retu brandžiu pušynu. Gargatūnas buvo nusiziliurejęs arčiau tuoktuvii centro esant pušyno plotą, į kurį atskrisdavo priešaušryje, kurtiniams émus leistis iš medžių ant žemės. Šio paukščio elgesys iš esmės skyrési nuo „tetervinų“ gargatūnų. Būdamas mažesnis ir silpnesnis už kurtinius, jis tarsi vogčiomis bandydavo prislinkti prie besivaidjančių kurtinių ir ten vaikštinėjančių patelių, tačiau kurtinių pavytas,

atejūnas kaipmat nuskrisdavo atokiau. Gargatūnai gali prerotis su kurtiniais ar tetervinais, bet palikuoniu jie nesusilaikia. Šiame vientisame miškų masyve tetervinų retai aptikdavome. Tūnodami kurtinių tuoktavietėje kartais išgirdavome pavienių tetervinų burbuliavimą, sklindantį iš netoliес esančių kirtaviečių. Mišrūno atsiradimą galėjo lemti palyginti didelis kurtinių patelių skaičius. Antai Vytautas Knyva šioje tuoktavietėje prie tekšinčio patino yra matęs susitelkusį net septynių patelių pulkelį. Kaip žinome, gargatūnai dažniausiai gimbsta poruojanties tetervino patinui ir kurtinio patelei. Neabejotina, kad iš mišrių dėčių užauga ne tik gargatūnų patinai, bet ir patelės, tačiau jas gerokai sunkiai aptiki ir atskirti.

Pastarųjų metų stebėjimais parodė, kad Dainavos giroje 2009–2010 m. buvo išvestos bent dvi mišrūnų vados. Žinant, kad didelė dalis tetervinų paukščių jauniklių žūsta dėl plėšrūnų, galima spėti, jog abiejose vadose išaugo 4–6 gargatūnai.

HYBRID GROUSES IN DAINAVA FOREST

Eugenijus DROBELIS

Summary. In spring 2009 at Black Grouse lek site located in Dainava forest (Musteika enterprise territory) two males of Hybrid Grouse (*Tetrao hybridus*) were observed. The birds were chasing Black Grouse males disturbing the courting. In 2010 at the same site only one male, now adult and singing, was observed. The song itself, its length and frequency, was similar to that of Capercaillie, although the voice was different from both species.

In 2009–2010 one more Hybrid Grouse was observed at Capercaillie lek site in Zeriynos enterprise territory. This bird was wary and tried to keep away from Capercaillie males.

Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2010 m. pavasari

Parengė Vytautas JUSYS

Ši 2010 m. pavasari pastebėtų paukščių suvestinė parengta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreti informacija – paukščio rūšis (porūšis), stebėjimo data ir vieta, pastebėtų paukščių skaičius, kai kuriais atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kurių rūsių paukščių stebėjimams reikia pildyti speciaлиą LOFK anketą. Ją rasite: www.birdlife.lt/index.php/lofk/lietuviu_ir_anglu_kalbomis.

Informaciją, apie kokią paukščių rūšis ir kokiui laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite <http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-pauksciai>.

RUDAKAKLIS KRAGAS (*Podiceps grisegena*)

2010-03-10 Jūroje ties Juodkrante šiaurės kryptimi praskrido 1 paukštis (K. Castren, S. Hjerppe).

RAGUOTASIS KRAGAS (*Podiceps auritus*)

2010-03-17 Baltijos jūroje ties Juodkrante plaukiojo 2 paukščiai žemos apdaru (K. Castren, S. Hjerppe).

2010-04-09 Jūroje prie Juodkrantės pastebėtas 1 paukštis (K. Castren, M. Lötjönen), 04-20 Papio ež., Vilnius r., – 1 (K. Castren).

2010-05-01 Kalvių tvenkinijoje, Klaipėdos r., plaukiojo pora (S. Karalius).

MAŽASIS BAUBLYS (*Ixobrychus minutus*)

2010-05-28 Arnionių žuvininkystės tvenkiniuose girdėtas patino balsas (L. Raudonikis); 05-14 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose girdėtas ir matytas vakare skrendantis paukštis (A. Petraška, A. Naudžius, V. Eigirdas ir kt.).

GIRNOVĖ (*Platalea leucorodia*)

2010-05-13 Raseinių žuvininkystės tvenkiniuose maitinosi 2 paukščiai (J. Morkūnas, V. Kilčauskas).

JIUODOJI GULBĖ (*Cygnus atratus*)

2010-05-08 vienai paukštis matytas Arnionių žuvininkystės tvenkiniuose. Savininkų teigimu, čia laikosi daugiau nei savaitę (L. Raudonikis).

TRUMPASNAPĖ ŽASIS (*Anser brachyrhynchus*)

2010-04-09 Sausgalviuose, Šilutės r., baltakakčių žąsų būryje pastebėtas 1 paukštis (K. Castren); 04-21 želmeninių ir baltakakčių

Mažoji žasis (*Anser erythropus*). Sausgalviai, Nemuno delta, 2010-05-03 © Julius Morkūnas

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose irašyta stebėtojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėtojo autoriystė.

žąsų būryje prie Juknaičių, Šilutės r., – 1 (V. Jusys); 04-25 Rupkalviuose pastebėta pora ir dar vienas paukštis – Sausgalviuose, Šilutės r., (A. Petraška, V. Eigirdas, G. Eigirdas).

BALTAKAKTĖ ŽASIS (*Anser albifrons*)

2010-05-22 prie Kintų žuvininkystės tvenkiniuose matytas 1 paukštis (J. Morkūnas), 05-27 Žuvinte pastebėtas 1 paukštis (A. Petraška). Vėlyvos registracijos.

MAŽOJI ŽASIS (*Anser erythropus*)

2010-04-08 netoli užlietų laukų prie Vilkyčių, Šilutės r. kartu su baltakakčiems žasimis pastebėtas 1 paukštis (J. Morkūnas, V. Pabrakis, V. Jusys);

2010-05-01 Rupkalvių pievose matytas 1 paukštis (S. Minkevičius), 05-03 prie Sausgalvių taip pat vienas (J. Morkūnas).

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2010-03-11 Nemuno deltoje prie Minijos k. laukuose ganėsi 8 paukščiai (E. Šniaukšta); ten pat matyt ir 03-17 (K. Castren, S. Hjerppe); 03-20 Juodkrantėje praskrido 2 (K. Castren); 03-23 netoli Vilkyčių, Šilutės r., – 3, 03-24 laukuose netoli Drevernos, Klaipėdos r., – 59 ir prie Vilkyčių – 9 (V. Jusys, J. Morkūnas); 03-26 prie Drevernos – 4 (E. Pakštytė, A. Petraška, P. Ignatavičius, R. Karapavičius); 03-27 laukuose už Klaipėdos aerodromo – 123 individai (S. Karalius); 03-28 prie Vilkyčių – 10 paukščių (E. Pakštytė, A. Petraška, P. Ignatavičius).

2010-04-11 Slengių karjere, Klaipėdos r. plaukiojo 5 individai (R. Uznytė); 04-20 UAB „Akvilegija“ žuvininkystės tvenkiniuose, Vilnius r. – 1 (V. Stanevičius), 04-28 Paupio žuvininkystės tvenkiniuose, Raseinių r., – 1 (J. Morkūnas);

Kanadinės berniklės (*Branta canadensis*). Drevernos apylinkės, Klaipėdos r., 2010-03-24 © Vytautas Jusys

Girnovės (*Platalea leucorodia*). Raseinių žuvininkystės tvenkiniai, 2010-05-13 © Julius Morkūnas

2010-05-01 – 02 Kalvių tvenkinyje, Klaipėdos r., plaukiojo 1 paukštis (S. Karalius, K. Castren).

BALTASKRUOSTĖ BERNIKLĖ (*Branta leucopsis*)

2010-05-27 jūroje ties Kogaliu šiaurės kryptimi praskrido 4 paukščiai (V. Pareigis). Vėlyva registracija.

RUDAKAKLĖ BERNIKLĖ (*Branta ruficollis*)

2010-04-03 prie Serbinų k., Kėdainių r., kitių žąsų būryje pastebėtas 1 paukštis (A. Petraška, V. Naruševičius); 04-04 Sausgalviuose, Šilutės r., – 1 paukštis (S. Minkevičienė, S. Minkevičius). Ten pat paukštis buvo pastebėtas 04-06 (K. Castren, J. Morkūnas), 04-09 (J. Morkūnas, V. Jusys) ir 04-11 (K. Castren).

2010-05-09 Rupkalvių pievose, Nemuno deltoje, matytas 1 paukštis (S. Karalius, A. Grušas). Taip pat matytas ir 05-11 (E. Užpelkis) bei 05-12 (H. Koskinen, P. Suhonen).

MANDARININĖ ANTIS (*Aix galericulata*)

2010-04-18 Vilniuje, Žvėryno rajone esančiuose tvenkiniuose, pastebėtas patinukas (R. Karpavičius). Tas pats paukštis čia laikėsi ir vėliau, o nuo 05-13 čia matytai jau 3 patinai (G. Riauba).

PUIKIOJI CYPLĖ (*Anas sibilatrix*)

2010-04-25 apsemantuose Nemuno deltos laukuose prie Sausgalvių pastebėtas patinas (A. Petraška, V. Eigirdas, G. Eigirdas, M. Šniaukštienė, L. Šniaukšta, V. Jusys, R. Aitmanas). **Pirmas šios paukščių rūšies stebėjimas Lietuvoje (E kategorija).**

RUDĖ (*Aythya nyroca*)

2010-04-06 Gabšių (Karpynės) žuvininkystės tvenkiniuose pastebėtas patinas (J. Morkūnas, V. Kilčauskas); 04-22 Baltojoje Vokėje – patinas (K. Castren);

ŠALMINĖ ANTIS (*Netta rufina*)

2010-05-30 Raseinių žuvininkystės tvenkiniuose pastebėti 2 patinai (J. Morkūnas).

PAPRASTOJI GAGA (*Somateria mollissima*)

2010-04-27 Baltijos jūroje ties Juodkrante praskrido patinas ir 2 patelės (K. Castren).

Rudakaklė berniklės (*Branta ruficollis*). Sausgalviai, Nemuno delta, 2010-04-04 © Simona Minkevičius

Mandarininė antis (*Aix galericulata*). Vilnius, 2010-04-22 © Simona Minkevičius

SIBIRINĖ GAGA (*Polysticta stelleri*)

2010-03-11 jūroje prie Palangos tilto nusileido patinas (K. Castren, S. Hjerppe).

JUODOJI ANTIS (*Melanitta nigra*)

2010-03-26 ties Kruonio HAE, Kaišiadorių r., plaukiojo 1 paukštis (V. Vasiliauskas, Š. Vainauskas).

Šalmių antis (*Netta rufina*). Raseinių žuvininkystės tvenkiniai, 2010-05-30 © Julius Morkūnas

Rudasis peslys (*Milvus milvus*). Vileikiai, Šilutės r., 2010-04-13 © Vytautas Jusys

Didysis erelis rėksnys (*Aquila clanga*). Nemuno delta, 2010-04-17 © Vytautas Jusys

RUDASIS PESLYS (*Milvus milvus*)

2010-03-21 vienas paukštis sklandė Užliekniuose, Šilutės r. Netrukus nuo žemės paėmė šaką ir nuskrido miško link (J. Morkūnas); 03-23 praskrido Sausgalviuose, Nemuno deltoje, (V. Jusys, J. Morkūnas); 03-24 Užliekniuose, Šilutės r., matytas 1, o kitas praskrido netoli Paleičių (J. Morkūnas, V. Jusys); 03-28 netoli Žiemaitkiemio, Šilutės r., pastebėtas lizdų šakas nešantis paukštis (E. Pakštėtė, A. Petraška, P. Ignatavičius); 03-29 praskrido ties Dumpių sąvartynu, Klaipėdos r., (V. Pareigis, T. van Kessel, B. Ubels);

2010-04-01 prie Dumpių k., Klaipėdos r., praskrido 1 paukštis (V. Pareigis, T. van Kessel, B. Ubels); 04-04 matytas Tauragės r. – toje pat vietoje, kur perejo pernai (E. Kavaliauskas); 04-10 netoli Viešvilės pastebėtas 1 paukštis (E. Kavaliauskas, A. Butleris, A. Naršūkinas); 04-11 du sklandantys paukščiai pastebėti ties Smalininkais, Jurbarko r., (P. Ignatavičius, J. Klimaitė, J. Zizas); 04-12 vienas skraidė ties Žalgirių mišku prie Šilutės–Rusnės kelio (V. Jusys);

2010 m. balandžio–gegužės mėn. rудieji pesliai nuolatos buvo matomi Užliekninė, Pagrynių, Vileikių, Sausgalvių, Žalgirių, Galždonų kaimuose, Šilutės r. 05-05 viename iš miškų aptiktas perintis tame pačiame lizde ažuole, kur perejo ir 2008 bei 2009 m. (V. Jusys).

GYVATĖDIS (*Circaetus gallicus*)

2010-05-04 Baltojoje Vokėje praskrido suaugęs paukštis (K. Castren); 05-14 prie Piliuonos, Kauno r., pastebėtas 1 skrendantis paukštis (A. Petraška).

JAVINĖ LINGĖ (*Circus cyaneus*)

2010-05-13 priežiūroje prie Žindaičių k., Jurbarko r., skraidė patinas (J. Morkūnas).

STEPINĖ LINGĖ (*Circus macrourus*)

2010-04-05 netoli Saviečių k., Kėdainių r., laukuose medžio–antrametis paukštis (M. Ružauskas).

TŪBUOTASIS SUOPIS (*Buteo lagopus*)

2010-05-03 ties Užilėcių k., Jurbarko r., 1 paukštis tupejo pakelės medyje (J. Morkūnas); 05-09 ties Dreverna, Klaipėdos r., pastebėta suaugusi patelė (S. Karalius). Vėlyvos registracijos.

DIDYSIS ERELIS RĒKSNYS (*Aquila clanga*)

2010-04-17 prie Leitgirių, Šilutės r., pastebėtas 1 suaugęs paukštis (V. Jusys).

KILNUSIS ERELIS (*Aquila chrysaetos*)

2010-03-28 Nidoje šiaurės kryptimi praskrido 3–4 metų amžiaus paukštis (F. Turku).

2010-04-30 netoli Kuršių marių ties Stankiškų k. pastebėtas skrendantis dar nesubrendęs paukštis (J. Morkūnas, V. Eigirdas).

PELĒSAKALIS (*Falco tinnunculus*)

2010-03-09 pakelėje prie Dumpių, Klaipėdos r., matytas patinas (K. Castren, S. Hjerppe).

STARTSAKALIS (*Falco columbarius*)

2010-05-16 netoli Minijos k., Nemuno deltoje, pastebėta patelė arba antrametis paukštis (A. Petraška, E. Pakštėtė).

SAKALAS KELEIVIS (*Falco peregrinus*)

2010-05-13 Ventės rage praskrido suaugęs paukštis (V. Jusys, V. Pabrinkis); 05-15 pastebėtas Rupkalvių pievose, Nemuno deltoje, (E. Pakštėtė, R. Karapavičius ir kt.).

AVOCETĖ (*Recurvirostra avosetta*)

2010-04-11 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose maitinosi 1 (V. Jusys, J. Morkūnas, G. Varnas), 04-28 – 2 paukščiai (V. Jusys), o 04-29 – 4 (E. Kavaliauskas). 05-15 ir 05-19 vis dar laikėsi 4 (A. Petraška), tačiau jau 05-20 matytas tik 1 paukštis (K. Castren, A. Petraška), 05-27 – taip pat 1 (V. Pareigis, I. Livingstone, C. Howe, P. Baker, R. Morton);

Avocetės (*Recurvirostra avosetta*). Kintų žuvininkystės tvenkiniai, 2010-04-29 © Eugenijus Kavaliauskas

2010-05-23 Rusnės upės saloje prie Rusnės miestelio pastebėtas 1 paukštis (E. Pakštytė).

DIRVINIS SÉJIKAS (*Pluvialis apricaria*)

2010-04-03 šlapiaiame arime tarp Degučių ir Usėnų, Šilutės r., pastebėtas 1828 dirvinių sėjikų būrys (V. Jusys).

RAIBAKRŪTIS BÉGIKAS (*Calidris melanotos*)

2010-05-25 šlapioje Nemuno deltos pievoje ties Krokų Lankos ež. pastebėtas vienas besimaimintinis paukštis (S. Minkevičius, S. Minkevičienė). 4-a registracija Lietuvoje (LOFK).

Raibakrūtis bégikas (*Calidris melanotos*). Nemuno delta, 2010-05-25 © Simona Minkevičius

RIESTASNAPIS BÉGIKAS (*Calidris ferruginea*)

2010-05-02 Kintuose ir Rusnėje pastebėta po 1 paukštį (K. Castren). Ankstyva registracija.

JUODAKRŪTIS BÉGIKAS (*Calidris alpina*)

2010-04-08 Kuršių marių pakrantėje ties Svencele pastebėti 5 paukščiai (G. Gražulevičius), Kintų žuvininkystės tvenkiniuose – 1 (V. Jusys); 04-11 tuose pačiuose tvenkiniuose matyti 4 (V. Jusys, J. Morkūnas, G. Varnas), o 04-14 – 1 (K. Castren). Ankstyvos registracijos.

Plokščiasnapis bégikas (*Limicola falcinellus*). Kintų žuvininkystės tvenkiniai, 2010-05-24 © Vytautas Jusys

GAIDUKAS (*Philomachus pugnax*)

2010-03-27 pastebėti pirmieji paukščiai prie Vilkyčių, Šilutės r., (J. Morkūnas, M. Šniaukštiene);

2010-04-05 Antanavo apylinkėse pastebėtas 1 (P. Ignatavičius); 04-07 Žuvinto apylinkėse – 4 paukščiai (E. Pakštytė, A. Petraška, L. Raudonikis, A. Pranaitės ir kt.). Ankstyvos registracijos.

STULGYS (*Gallinago media*)

2010-05-09 Švylos upės slėnyje, Ignalinos r. aptikta tuoktavietė, kuriuoje užregistruoti 8–10 patinų (L. Raudonikis, A. Auninė, A. Čer-kauskas, L. Šniaukšta, M. Šniaukštiene), 05-10 ir 05-26 Paluknio

Kūdrinis tilvikas (*Tringa stagnatilis*).
Nemuno delta, 2010-05-23 © Ainārs Aunīņš

Didysis poliarinis kirjas (*Larus hyperboreus*).
Dumpių sąvartynas, 2010-03-29 © Teun van Kessel

pievose, Trakų r., girdėti 2 patinai (A. Aunīņš, E. Pakštytė). Per 2010 m. gegužę Šilutės r. aptiktos 6 tuoktavietės, kuriose girdėta nuo 1 iki 14–16 patinų (R. Jakačius, A. Petraška, J. Morkūnas, E. Pakštytė, A. Aunīņš, V. Jusys).

PAPRASSTASIS GRICIUKAS (*Limosa limosa*)

2010-03-26 laukuose prie Drevernos praskrido 2 paukščiai (J. Morkūnas, V. Pabrinkis); 03-27 prie Vilkyčių, Šilutės r., pastebėti 2 (A. Petraška, P. Ignatavičius, R. Karapavičius, E. Pakštytė); 03-30 prie Jokšų k., Klaipėdos r., girdėti balsai (K. Siurukas) ir netoli Antanavos pastebėti 3 besimaitinančiai paukščiai (P. Ignatavičius). Ankstyvos registracijos.

LAPLANDINIS GRICIUKAS (*Limosa lapponica*)

2010-04-28 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose maitinosis 1 paukštis (V. Jusys, J. Morkūnas). Ankstyva registracija.

VIDUTINĖ KUOLINGA (*Numenius phaeopus*)

2010-05-08 užpelkėjusioje pievoje ties Rimaldžiškės k., Ignalinos r., girdėtas balsas, o 05-09 girdėta Sylvos slėnyje, Ignalinos r., (L. Raudonikis); 05-11 vėlai vakare pievoje prie Svencelės k. pabaitytas 1 paukštis (V. Jusys, J. Morkūnas); 05-12 paukštis pastebėtas prie Amalvo ež. (D. Kulvietienė, E. Šniaukšta), 05-15 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose matytas 1 paukštis (E. Pakštytė).

DIDŽIOJI KUOLINGA (*Numenius arquata*)

2010-03-20 ties Labūnava, Kėdainių r., girdėtas praskrendantis paukštis (V. Naruševičius); 03-27 prie Aukštumalos pelkės, Šilutės r., (S. Paltanavičius); 03-28 ties Raseinių pastebėti 3 paukščiai (L. Raudonikis); 03-28 laukuose prie Klaipėdos girdėti balsai (S. Karalius), prie Drevernos ir Vilkyčių matyt pavieniai paukščiai (A. Petraška, P. Ignatavičius, R. Karapavičius, E. Pakštytė). Ankstyvos registracijos.

KŪDRINIS TILVIKAS (*Tringa stagnatilis*)

2010-04-19 Baltosios Vokės žuvininkystės tvenkiniuose pastebėtas 1 paukštis (E. Pakštytė, K. Castren), 2 matyt ir 04-26 (E. Pakštytė).

2010-05-23 Nemuno deltos šlapioje pievoje pastebėta nerimaujanti pora (E. Pakštytė, A. Ainiņš). Ten pat pastebėta ir 05-25 bei 05-30 (V. Jusys, S. Karalius). Manoma, kad tai perinti pora.

BRASTINIS TILVIKAS (*Tringa ochropus*)

2010-03-11 netoli Vileikių, Šilutės r., pastebėtas 1 ankstyvas paukštis (K. Castren, S. Hjerppe).

TIKUTIS (*Tringa glareola*)

2010-04-19 Baltosios Vokės žuvininkystės tvenkiniuose matyt 6 paukščiai (E. Pakštytė, K. Castren), Kauno r. pastebėti 4 (Š. Vainauskas); 04-20 Pabiržės apylinkėse, Biržų r., – 2 (B. Maldūnienė). Ankstyvos registracijos.

KRANTINIS TILVIKAS (*Actitis hypoleucus*)

2010-04-05 Kėdainių r. pastebėtas 1 paukštis (V. Eigirdas), 04-19 Išlaužo žuvininkystės tvenkiniuose – 1 (Š. Vainauskas). Ankstyvos registracijos.

AKMENĖ (*Arenaria interpres*)

2010-05-16 Ventės rage pastebėtas 1 paukštis (V. Jusys), 05-18 pajūryje prie Pervalkos – 1 (G. Gražulevičius), Kintų žuvininkystės tvenkiniuose – 1 (A. Petraška), 05-23 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose – 1 (K. Castren), 05-25 Ventės rage – 1 (V. Jusys).

APVALIASNAPIS PLAUKIKAS (*Phalaropus lobatus*)

2010-05-27 Mijaugonyse, Elektrėnų sav., pastebėti 2 paukščiai (E. Pakštytė).

SMAILIAUODEGIS PLĖŠIKAS (*Stercorarius parasiticus*)

2010-04-14 Juodkranteje praskrido tamsios formos 1 paukštis (K. Castren); 04-25 Nidoje – 1 tamsios ir 2 šviesios formos paukščiai (T. Kiviuori);

2010-05-23 virš jūros ties Juodkrante šiaurės kryptimi praskrido šviesios formos paukštis (P. Ignatavičius).

JUODAGALVIS KIRAS (*Larus melanocephalus*)

2010-03-30 Marijampolės sąvartyne pastebėtas suaugęs paukštis, žieduotas lenkišku žiedu (A. Petraška).

2010-04-20 suaugęs paukštis tuoktuviniu apdaru pastebėtas ties Klaipėdos miesto šiaurine riba esančioje rudagalvų kirkų kolonijoje (V. Pareigis); 04-25 ten pat matytas žieduotų suaugusių paukščių pora Patinas žieduotas 2007-12-22, žiemojančių šiaurinėje Prancūzijoje, (V. Pareigis) ir 04-28 bežiedis suaugęs paukštis. Nusileido prie lizdų pačiame kolonijos viduryje. Šioje pačioje kolonijoje vienas matytas ir 2010-05-12 (V. Pareigis).

2010-05-27 Kogalyje pastebėtas suaugęs paukštis (V. Pareigis).

SILKINIS KIRAS (*Larus fuscus*)

2010-03-18 Dumpių sąvartyne netoli Klaipėdos pastebėti 2 tamsianugariai porūšio silkiniai kirai – 4-ų kalendorinių metų amžiaus *L. f. heuglini* ir suaugęs *L. f. graellsii* (V. Pareigis).

2010-04-05 vienas *L. f. graellsii/heuglini* paukštis pastebėtas Panaušio sąvartyne, Marijampolės r., (A. Petraška); 04-10 Dumpių sąvartyne netoli Klaipėdos matytas 1 suaugęs *L. f. graellsii* paukštis (V. Pareigis), 04-14, 16, 23, 25, 26 ir 30 d. d. tame pačiame sąvartyne buvo

pastebėti 1–3 įvairaus amžiaus (nuo 3-ųjų kalendorinių metų iki suaugusio) *L. f. heuglini* portušio kirai, tarp jų nuolat buvo matomas vienas 4-ų kalendorinių metų paukštis (V. Pareigis).

DIDYSIS POLARINIS KIRAS (*Larus hyperboreus*)

2010-03-29 Dumpių sąvartyne Klaipėdos r., pastebėtas antrametis paukštis (V. Pareigis, T. van Kessel, B. Ubels).

PLĖŠRIOJI ŽUVĖDRA (*Sterna caspia*)

2010-04-05 Kopgalyje praskrido 1 paukštis, 04-09 – 2 (K. Castren, M. Löötönen); 04-06 pastebėtas Rusneje (K. Castren); 04-08 – Kintų žuvininkystės tvenkiniuose (V. Jusys). Ankstyvos registracijos.

UPINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna birundo*)

2010-03-31 pajūryje prie Juodkrantės 1 paukštis praskrido pietų kryptimi (K. Castren).

2010-04-09 pastebėtas Kopgalyje (K. Castren, M. Löötönen) ir Alytaus r. (A. Petraška); 04-12 – Išlaužo žuvininkystės tvenkiniuose (Š. Vainauskas) ir Juodkrantėje (K. Castren). Ankstyvos registracijos.

POLIARINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna paradisaea*)

2010-04-12 pajūryje prie Juodkrantės praskrido 1 paukštis (K. Castren); 04-28 Nidoje – 2 (K. Castren, T. Tohmo, K. Kivivuori), 1 ilsejosi paplūdimyje Kopgalyje (S. Karalius);

2010-05-21 Kopgalyje pastebėtas 1 paukštis (V. Pareigis); 05-26 virš jūros prie Juodkrantės praskrido 5-ų paukščių būrelis (K. Castren).

BALTASPARNĖ ŽUVĖDRA (*Chlidonias leucoptera*)

2010-05-07 Nemuno deltoje virš apsemų pievų prie Sausgalvių skraidė apie 400, o Kintų žuvininkystės tvenkiniuose – apie 1300 paukščių (V. Jusys); 05-13 Nemuno deltoje, Šyrgiriu, Rupkalvių ir Sausgalvių k. apylinkėse, suskaičiuota net 6800 baltasparnių žuvėdrų (H. Koskinen, P. Suhonen).

TAISTĖ (*Cephalus grylle*)

2010-03-03 Kopgalyje virš jūros šiaurės kryptimi praskrido 1 paukštis (S. Karalius); 03-14 Baltijos jūroje ties Juodkrante – 3 pavieniai paukščiai, 03-15 čia plaukiojo 1 (K. Castren, S. Hjerppe).

ULDUKAS (*Columba oenas*)

2010-03-08 laukuose netoli Drevernos maitinosi 45–50 paukščių būrys (V. Jusys, E. Užpelkis).

BALINĖ PELĖDA (*Asio flammeus*)

2010-04-04 Šuvainiškio telmologinio draustinio pakraštyje, Rokiškio r., pastebėtas 1 paukštis (Z. Gasiūnaitė); 04-26 prie Kūlupėnų vandens valymo įrenginių, Kretingos r., pabaitytas 1 (A. Kubilius) ir Nidoje virš kopų praskrido 2 paukščiai (K. Castren, T. Tohmo, K. Kivivuori).

BITININKAS (*Merops apiaster*)

2010-05-30 vakare Ventės rage matytas 1 paukštis (V. Jusys).

ŽALVARNIS (*Coracias garrulus*)

2010-05-15 Druskininkų urėdijos teritorijoje pastebėti žalvarniai. Dauguma pasiskirstė poromis ir laikėsi prie lizdaviečių. Pirmieji grįžę paukščiai buvo pastebėti 05-07 (A. Norkūnas).

KUKUTIS (*Upupa epops*)

2010-04-05 ant keliuko Birvėtos tvenkiniuose, Ignalinos r., leinėjo 1 paukštis (D. Norkūnas) ir dar 1 paukštis pastebėtas Barčių k., Varenos r. (A. Kvaraciejus); 04-07 Ventės rage – 1 (V. Jusys, J. Morkūnas); 04-09 – Kopgalyje (S. Karalius). Ankstyvos registracijos.

KUODUOTASIS VIEVERSYS (*Galerida cristata*)

2010-03-01-28 vienas paukštis matytas Mažeikiuose (D. Makavičius). Tas pats paukštis nuolatos ten buvo matomas nuo 2009-12-27.

Poliarinė žuvėdra (*Sterna paradisaea*).

Kopgalis, 2010-04-29 © Saulius Karalius

Geltongalvė kielė (*Motacilla citreola*).

Kėdainiai, 2010-04-30 © Boris Belchev

SELMENINĖ KREGŽDĖ (*Hirundo rustica*)

2010-04-06 Ventės rage pastebėtas 1 (I. Ranga); 04-07 Žuvinė – 2 (E. Pakštė, J. Krogulieč); 04-09 Saviečių k., Kėdainių r., – 1 (V. Naruševičius); 04-10 prie Juknaičių – 1 ir prie Armalėnų, Šilutės r., – 4 (J. Morkūnas, V. Jusys); 04-14 prie Sausgalvių – 1 (V. Jusys) ir Plokščiuose, Šakių r., – 1 (V. Banaitis, R. Juškaitis); 04-15 Užliekniuose, Šilutės r. – 2 paukščiai (V. Jusys). Ankstyvos registracijos.

MIŠKINIS KALVIUKAS (*Anthus trivialis*)

2010-04-08 Nidos kopose pastebėtas 1 migruojantis paukštis (K. Castren, M. Löötönen); 04-13 Trakų r. matyt 2 paukščiai (E. Pakštė) ir Marijampolės r. – 1 (A. Petraška). Ankstyvos registracijos.

GELTONOJOJI KIELĖ (*Motacilla flava thunbergi*)

2010-04-21 Mijaugonyse, Elektrėnų sav., pastebėtas 1 (E. Pakštė); 04-25 Rusnės saloje – patinas (A. Petraška, V. Eigirdas, G. Eigirdas);

2010-05-01 prie Amalvo, Marijampolės r., pastebėtas 1 paukštis (P. Ignatavičius), 05-16 netoli Rusnės miestelio – 1 (E. Pakštė).

GELTONGALVĖ KIELĖ (*Motacilla citreola*)

2010-04-19 pamario pievoje prie Svencelės k., Klaipėdos r., pastebėtas patinas (J. Morkūnas); 04-26 Baltosios Vokės žuvininkystės tvenkiniuose pastebėti 2 paukščiai (E. Pakštė); 04-28 ir 04-30 bei 05-22 šlapioje pievoje Kėdainių pakraštyje – patinas ir patelė (B. Belchev);

Melyngurklė (Luscinia svecica svecica).
Ventės ragas, 2010-05-08 © Selemonas Paltanavičius

Baltagurklis strazdas (Turdus torquatus).
Nida, 2010-04-08 © Krister Castren

Indinė nendrinukė (Acrocephalus agricola).
Ventės ragas, 2010-05-22 © Vytautas Jusys

2010-05-01 Birvėtos tvenkiniuose, Ignalinos r., pastebėtas patinas (E. Pakštytė, L. Raudonikis, J. Morkūnas, E. Adomaitis, A. Petraška); 05-06 Širvėnos ež. pakrantėje, Biržų r., – patelė (A. Naudžius); 05-16 Kuršių marių pakrantėje prie Svencelės k. rasti 2 lizdai. Abiejųose buvo po 6 kiaušinius (V. Jusys, E. Kavaliauskas); 05-27 patinas su maistu snape matytas Birvėtos žuvininkystės tvenkiniuose (L. Raudonikis).

BALTOJI KIELĖ (Motacilla alba)

2010-03-14 prie Elektrėnų marių praskrido 1 paukštis (J. Morkūnas). Ankstyva registracija.

ERŠKETŽVIRBLIS (Prunella modularis)

2010-03-23 pastebėtas Smiltynėje (G. Gražulevičius), 03-25 – Kopgalyje (S. Karalius) ir Mažeikių r. (D. Makavičius), 03-27 – Ventės rage (A. Petraška, P. Ignatavičius, R. Karpavičius, E. Pakštytė), 03-27 – Nidoje (K. Castren), 03-28 – Garliavoje (T. Naujokaitis); 03-29 – Likėnų parke (B. Maldūnienė). Ankstyvos registracijos.

MĚLYNGURKLĖ (Luscinia svecica svecica)

2010-04-26 Ventės rage sugauta patelė (V. Jusys, B. Belchev);

2010-05-08 Ventės rage sugautas patinas (Š. Vainauskas, V. Vasiliauskas, V. Jusys, S. Paltanavičius); 05-13 Klaipėdos mieste, Lietuvių ninkų aikštėje, matytas patinas (L. Norkienė).

PAPRASSTOJI RAUDONUODEGĖ (Phoenicurus phoenicurus)

2010-04-01 Giteniškės miške, Zarasu r., pastebėta patelė (A. Černauskas); 04-04 pastebėta Vilniuje (R. Karpavičius); 04-06 – Trakuose (E. Pakštytė). Ankstyvos registracijos.

KŪLTUPIS (Oenanthe oenanthe)

2010-03-26 Ventės rage ir pakelėje prie Stankiškių pastebėta po 1 paukštį (M. Šniaukštienė, V. Jusys). Ankstyva registracija;

2010-04-01 matytas Pagiriose (A. Naudžius), 04-02 – Trakuose (E. Pakštytė), 04-03 Serbinų k., Kėdainių r., – patinas (A. Petraška, V. Naruševičius), 04-06 – Šilutėje (K. Castren), 04-10 – Kaune (P. Ignatavičius), 04-12 – Vilniuje (M. Urbonas).

BALTAGURKLIS STRAZDAS (Turdus torquatus)

2010-04-08 Nidos kopose pastebėti 2 patinai (K. Castren, M. Lötjönen).

NENDRINIS ŽIOGELIS (Locustela luscinioides)

2010-04-09 girdėtas prie Gackų ež., Elektrėnų sav., (E. Pakštytė). Ankstyva registracija.

MELDINĖ NENDRINUKĖ (Acrocephalus paludicola)

2010-05-14 vakare Kliošių pievose, Klaipėdos r., suskaičiuota ne mažiau kaip 26 čiulbantys patinai (V. Jusys, J. Morkūnas); 05-27 Nemuno deltos Rupkalvių pievose girdėti 1 ar 2 patinai (K. Castren).

ĘŽERINĖ NENDRINUKĖ (Acrocephalus schoenobaenus)

2010-04-25 Svencelės nendrynuose, Klaipėdos r., girdėtas čiulbantis paukštis (K. Siaurukas). Ankstyva registracija.

INDINĖ NENDRINUKĖ (Acrocephalus agricola)

2010-05-22 Ventės rage sugautas 1 paukštis (V. Jusys). 3-ia registracija Lietuvoje (LOFK).

SODINĖ NENDRINUKĖ (Acrocephalus dumetorum)

2010-05-18 ir 19 d. Juodkrantėje čiulbėjo 1 paukštis (K. Castren), 05-21 Ventės rage sugauti 3 paukščiai (R. Rangišienė), 05-22 prie Juodkrantės sugautas 1 (V. Pareigis, I. Livingstone, C. Howe, P. Baker, R. Morton), 05-22 girdėtas Kirdonių miško pakraštyje, Biržų r., (B. Maldūnienė); 05-21-23 čiulbėjo Kopgalyje (V. Pareigis).

KARKLINĖ NENDRINUKĖ (Acrocephalus palustris)

2010-05-07 pastebėta Užliekniuose, Šilutės r., (V. Jusys) ir Baltojoje Vokėje (E. Pakštytė), 05-08 sugauta Ventės rage (V. Jusys),

Lazdijų r. pastebėti 3 paukščiai (A. Petraška). Ankstyvos registracijos.

MAŽOJI KRAKŠLĖ (*Acrocephalus scirpaceus*)

2010-04-26 Baltojoje Vokeje pastebėti 2 paukščiai (E. Pakštystė), 04-30 sugauta Ventės rage (V. Jusys). Ankstyvos registracijos.

PILKOJI DEVYNBALSĖ (*Sylvia curruca*)

2010-04-14 Ventės rage čiulbėjo pirmas paukštis (V. Jusys). Ankstyva registracija.

MAŽOJI TOŠINUKĖ (*Hippolais caligata*)

2010-05-30 Ventės rage sugautas ir sužieduotas 1 paukštis (V. Jusys, S. Karalius, J. Morkūnas). 2-a šios rūšies registracija Lietuvoje (LOFK).

JUODAGALVĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia atricapilla*)

2010-04-08 pirmą pastebėta Kogalyje (S. Karalius), 04-09 sugauta Ventės rage (R. Rangiènė), 04-10 pastebėta Pervalkoje (K. Castren), 04-11 – prie Papio ež., Vilniaus r., (E. Pakštystė). Ankstyvos registracijos.

ŠIAURINĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus trochiloides*)

2010-05-14 Ventės rage visą dieną čiulbėjo 1 paukštis (V. Jusys). Ankstyva registracija.

ANKSTYVOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus trochilus*)

2010-04-09 pastebėta šalia Išlaužo žuvininkystės tvenkinij (E. Pakštystė) ir Marijampolės r. (A. Petraška). Ankstyvos registracijos.

BALTABRUVIS NYKŠTUKAS (*Regulus ignicapillus*)

2010-04-13 Nidoje girdėtas 1 čiulbantis paukštis (K. Castren);
2010-05-01 Juodkranteje pastebėtas 1 paukštis (K. Castren); 05-19 Juodkranteje prie Gintaro įlankos girdėtas čiulbant (K. Castren ir kt.).

MARGASPARNĖ MUSINUKĖ (*Ficedula hypoleuca*)

2010-04-10 Astravo parke, Biržų r., pastebėtas patinas (B. Malčiūnienė). Ankstyva registracija.

REMEZA (*Remiz pendulinus*)

2010-03-31 pastebėtas Užpalų sen., Utenos r., (I. Semionovas) ir 1 paukštis praskrido Nidoje (K. Castren ir kt.). Ankstyvos registracijos.

JUODOJI VARNA (*Corvus corone*)

2010-04-11 laukuose prie Vilkyčių, Šilutės r., matytas 1 paukštis (K. Castren). 11-a registracija Lietuvoje (LOFK).

SVILIKĖLIS (*Serinus serinus*)

2010-03-30 pastebėtas Nidoje ir Klaipėdoje (K. Castren ir kt.), Raseiniuose (V. Kilčauskas), 03-31 – Kogalyje (S. Karalius) ir Trakuose (E. Pakštystė). Ankstyvos registracijos.

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Carduelis flavirostris*)

2010-03-05 Raseinių r. prie greitkelio pastebėti 42 paukščiai, o 03-09 – 4 (K. Castren), 03-05 Kogalyje lesykloje – 2, 03-27 ties Dirvupiais, šalia Klaipėdos, – 3, 03-28 laukuose už Lelių k., Klaipėdos r., – 1 (S. Karalius); 03-31 Ventės rage – 2 (V. Jusys).

ČIMČIAKAS (*Carduelis flammea*)

2010-05-20 Ventės rage sugauta patelė (K. Jusienė). Vėlyva registracija.

POLIARINIS ČIMČIAKAS (*Carduelis hornemannii*)

2010-03-24 Baltojoje Vokeje pastebėtas patinas paprastųjų čimčiakų būrelyje (K. Castren).

PUŠINIS KRYŽIASNAPIS (*Loxia pytyopsittacus*)

2010-03-21 Kogalyje pastebėti 2 paukščiai (K. Castren).

Mažoji tošinukė (*Hippolais caligata*).
Ventės ragas, 2010-05-30 © Saulius Karalius

Geltonsnapių čivyliai (*Carduelis flavirostris*).
Ventės ragas, 2010-03-31 © Vytautas Jusys

SODINĖ STARTA (*Emberiza bortulana*)

2010-04-29 pakelės medžiuose prie Juknaičių čiulbėjo 4 patinai (V. Jusys), prie Zujūnų žvyro karjero – 1 (S. Minkevičienė);

2010-05-01 netoli Užubrascio, Vilniaus r., girdėtas 1 giedantis patinas (E. Pakštystė, A. Petraška, J. Morkūnas), 05-05 pakelėje Plaškių link – 1 (V. Jusys, E. Užpelkis), 05-07 Užlieknų k., Šilutės r. – 1 (V. Jusys), 05-08 netoli Žilinų k., Varėnos r., – 4, netoli Rūdiškių k., Trakų r., – 2 (E. Pakštystė), 05-09 tarp Drevernos ir Svenčelės, Klaipėdos r., – 2 (S. Karalius), 05-13 Svenčelės k. Šiaurinėje dalyje – 2 (K. Siaurukas), 05-16 Šilmeičių k., Šilutės r., – 2 (E. Užpelkis), 05-18 Šauklių k., Agluonėnų apyl., Klaipėdos r., – 1 (K. Siaurukas); 05-19 ir 05-20 Žemaitkiemijoje, Šilutės r., – 3 (A. Petraška, R. Jakaitis), 05-30 Jokšų k., Klaipėdos r., – 1 (K. Siaurukas).

NENDRINĖ STARTA (*Emberiza schoeniclus*)

2010-03-01 pastebėta Žuvinte (A. Petraška), 03-06 – prie Svenčelės, Klaipėdos r. (K. Siaurukas) ir Paupio žuvininkystės tvenkiniuose, Raseinių r., (J. Morkūnas), 03-11 – prie Elektrėnų (V. Gluoksnis). Ankstyvos registracijos.

PILKOJI STARTA (*Miliaria calandra*)

2010-05-21 netoli Matuizų, Varėnos r., girdėtas ir pastebėtas giedantis paukštis (L. Šniaukšta).

RETŪ PAUKŠČIŲ STEBĖJIMAI KAIMYNINĖSE ŠALYSE 2010 M. PAVASARI

Parengė Darius STRAŠEVIČIUS

Pagal: www.tarsiger.com, www.clanga.com,
www.kasparsfunts.com, www.artportalen.se/birds.
www.ptushki.org

Lietuvos ornitofaunistinė komisija (LOFK) pateikiamų stebėjimų papildomai nekomentuoja, nes neaiškus jų statusas (ar nacioninės ornitofaunistinės komisijos patvirtino, ar ne). Be to, skelbiama informacija ne visada leidžia tinkamai įvertinti konkretytį atvejį. LOFK nori atkreipti dėmesį, kad dalis pateikiamų faktų gali būti siejami su iš nelaisvės pasprukusiais paukščiais ar kitais laukinėms populiacijoms nebūdingais atvejais. Dėl to ši medžiaga turi būti vertinama tik kaip atskirų, retai aptinkamų paukščių rūšių registraciją suvestinė kaimyninėse šalyse, tačiau svarbi, norint tinkamai interpretuoti retų paukščių rūšių stebėjimų rezultatus mūsų šalyje.

ESTIJA

Mažasis baltasis garnys (*Egretta garzetta*). 2010-05-14 vienas paukštis aptiktas prie Prangli, Harjumaa (Š Estija) [3]*.

Nykštukinis erelis (*Hieraaetus pennatus*). 2010-05-15 šviesios formos paukštis pastebėtas migruojantis prie Tusari, Nova, Noarotsi, Läänemaa (ŠV) [1]*.

Taurusis sakalas (*Falco cherrug*). 2010-05-15 ir 05-16 vienas Vengrijoje žieduotas paukštis, kuriam pritrivintas palydovinis siuštuvas, šiaurės kryptimi praskrido per Estijos teritoriją [1]*.

Juodakojis kirlikas (*Charadrius alexandrinus*). 2010-05-16 vienas patinas pastebėtas prie Pögari, Ridala, Läänemaa (ŠV) [3]*.

Bitininkas (*Merops apiaster*). 2010-05-14 vienas paukštis pastebėtas prie Ristna, Hiiumaa (V) [13]. 2010-05-23 dar vienas – prie Taebla, Läänemaa (ŠV) [14]*.

Daūriinė kregždė (*Hirundo daurica*). 2010-05-01 viena kregždė pastebėta prie Ilmatsalu, Tartumaa (PR) [2]*.

Juodagalvė kiauliukė (*Saxicola torquatus maurus*). 2010-05-17 vienas paukštis pastebėtas prie Nõva Väisi, Läänemaa (ŠV).

Pictinė medšarkė (*Lanius meridionalis pallidirostris*). 2010-05-15 pirmasis Estijoje paukštis pastebėtas prie Ristna, Hiidemaa (V) [1]*.

Juodakaktė medšarkė (*Lanius minor*). 2010-05-16 vienas paukštis matytas prie Pöösaspea, Noarotsi, Läänemaa (ŠV) [29]*.

Rožinė varnėnas (*Sturnus roseus*). 2010-05-21 vienas paukštis pastebėtas prie Puise, Ridala, Läänemaa (ŠV) [22]*.

Pilkoji starta (*Emberiza calandra*). 2010-05-15 vienas paukštis matytas prie Salmė, Saaremaa saloje (PV) [47]*.

KARALIAUČIAUS (KALININGRADO) SRITIS, RUSIJA

Raudonakė devynbalsė (*Sylvia melanocephala*). 2010-04-14 patinas sugautas Rybačyje (Rasytėje) [1]*.

LATVIA

Mažasis baltasis garnys (*Egretta garzetta*). 2010-04-30 vienas migruojančios garnys pastebėtas virš Liepājas ežero, prie Maiļraga, Nicas (PV Latvija) [8]*.

Rudakaklė berniklė (*Branta ruficollis*). 2010-04-05 ir 04-16 vienas paukštis pastebėtas laukuoje prie Barkavas, Madonas (C) [5]*.

Nykštukinis erelis (*Hieraaetus pennatus*). 2010-05-22 vienas paukštis pastebėtas prie Kolkasragė, Dundagas, Talsu (V) [2]*.

Taurusis sakalas (*Falco cherrug*). 2010-05-14 Vengrijoje žieduotas ir turintis palydovinį siuštuvą, tačiau nepastebėtas paukštis per Latvijos teritoriją praskrido šiaurės kryptimi [1]*.

Roso žąsis (*Anser rossii*). Dėbina, woj. Zachodniopomorskie, Lenkija, 2010-03-30 © Zbigniew Kajzer

Juodakojis kirlikas (*Charadrius alexandrinus*). Po vieną paukštį pastebėta 2010-04-11 Lielupes ištakose (C) ir 2010-04-26 prie Kolkā, Dundagas Talsu (V) [4 ir 5]*.

Juodoji varna (*Corvus corone*). Po vieną paukštį pastebėta 2010-03-09 paplūdimyje prie Liepāja (PV), o 2010-05-02 – prie Kañiera paukščių bokšto, Engures (V).

Pilkoji starta (*Emberiza calandra*). 2010-05-15 prie Pūķraga Papē, Rucavas (PV), o 2010-05-17 prie Barkavas, Madonas (C) pastebėta po vieną paukštį [12 ir 13 stebėjimas nuo 1978].

LENKIA

Geltonsnapis naras (*Gavia adamsii*). 2010-03-06 vienas paukštis pastebėtas prie Kužnica na Helu, Puck, Pomorskie (Š Lenkija) [25]*.

Šiaurinės padūkėlės (*Morus bassanus*). 2010-03-09 suaugęs paukštis pastebėtas prie Hel, Puck, Pomorskie (Š) [17]*.

Garbanotasis pelikanas (*Pelecanus crispus*). Po vieną suaugusį paukštį pastebėta 2010-04-25 prie Warszawa, Mazowieckie (C), tarp 2010-03-25 ir 03-26 prie Topornica, Zamość, Lubelskie, o 2010-03-30–31 prie Łęgów, Wschowski, Lubuskie (abu V) [3-5]*.

Šventasis ibisas (*Threskiornis aethiopicus*). 2010-04-02 vienas paukštis pastebėtas prie Shupsk, Pomorskie (Š). Paukščio kilmė nežinoma.

Mažasis flamingas (*Phoenicopterus minor*). 2010-05-30 du paukščiai pastebėti prie Kolobrzeg, Zachodniopomorskie (ŠV), ko gero, tie patys, kurie 2010-05-27 matytų Švedijoje, o 2010-05-28 Suomijoje.

Roso žąsis (*Anser rossii*). Tarp 2010-03-07 ir 05-05 keturiose vaivadijose (Wielkopolskie (C), Zachodniopomorskie (ŠV), Dolnośląskie (V) ir Podlaskie (ŠR) matytas, ko gero, tas pats paukštis [1].

Snieginė žąsis (*Anser caerulescens*). 2010-04-15 vienas paukštis pastebėtas prie Ujścia Warty, Lubuskie (V).

Karolininė antis (*Anas carolinensis*). Po vieną patiną pastebėta dviemose Zachodniopomorskie (ŠV) vietovėse, 2010-03-22 prie Cedynia, Gryfino, o 2010-04-20 prie Police.

Palšasis grifas (*Gyps fulvus*). 2010-04-27 vienas paukštis pastebėtas prie Świdno, Gdański, Pomorskie (Š), o 2010-05-31 net 3 paukščiai matytas prie Magurski, Podkarpackie (P).

Nykštukinis erelis (*Hieraaetus pennatus*). 2010-05-26 vienas paukštis pastebėtas prie Grądy Woniecko, Zambrowski, Podlaskie (ŠR), 2-as šiai metais.

Stepinė pempė (*Vanellus gregarius*). 2010-03-26 vienas paukštis pastebėtas prie Policko, Stupca, Wielkopolskie (C) [22]*.

Plokščiasnapis plaukikas (*Phalaropus fulicarius*). 2010-05-01 prie Buków, Nyski, Opolskie (PV).

SUOMIJA

Mažasis flamingas (*Phoenicopterus minor*). 2010-05-28 du paukščiai pastebeti prie Svanvik, Hanko (P Suomi), ko gero, tie patys, kurie 2010-05-27 buvo matyti Švedijoje. Paukščiai priskirti E kategorijai.

Karolininė antis (*Anas carolinensis*). Tarp 2010-04-18 ir 05-26 viena patina pastebėta pietinėje Tohmajärvi, Kouvolia (abu PR), Hanko (PV), Maaninka ir Siilinjärvi (abu C) [92-96]*.

Mėlynsparnė kryklė (*Anas discors*). 2010-04-17 viena patina pastebėta prie Elimäenjärvi, Kouvolia (PR) [18]*.

Šalmišė antis (*Netta rufina*). Po vieną paukštį matyta 2010-04-13 prie Laitikkala, Pälkäne (P), 2010-05-08 – prie Mustin, Siilinjärvi (C), 2010-05-18 – prie Nissinivaara, Kuusamo (Š) [84-86]*.

Rudė (*Aythya nyroca*). 2010-04-27 viena patina pastebėta prie Huumanpohja, Kotka, o 2010-05-25 – prie Rantamo, Tuusula (abu PR) [15 ir 16]*.

Rudasis peslys (*Milvus milvus*). Po vieną paukštį pastebėta 2010-04-09 prie Jurmo, Korpoo, 2010-04-16 – prie Gottby, Jomala, Åland, o 2010-05-11 – prie Sadeln, Inkoo (visi PV) [51-53]*.

Tamsusis grifas (*Aegypius monachus*). Vienas migruojantis paukštis tarp 2010-05-19 ir 05-21, kai krito Rusijos sieną, buvo pastebėtas pietinėje Suomijos dalyje [1]*.

Gyvatėdis (*Circaetus gallicus*). Tarp 2010-04-29 ir 05-22 keturiose skirtingose R ir PR Suomijos dalyse matyti 5 paukščiai [68-71]*.

Nepalinis erelis (*Aquila nipalensis*). 2010-05-14 antrametis paukštis pastebėtas prie Vihaslahti, Kalajoki (V) [16]*.

Nykštukinis erelis (*Hieraaetus pennatus*). 2010-05-10 vienas šviesios formos paukštis pastebėtas migruojantį prie Mietoistenlahdi, Mynämäki (PV), o 2010-05-17 dar vienas, ši kartą tamsios formos, paukštis – prie Kurkela, Virolahti (PR) [12 ir 13]*.

Mažoji švygžda (*Porzana pusilla*). Po vieną paukštį girdėta 2010-05-16 prie Kutajärvi, Hollola (P), 2010-05-18 – prie Rymäntylä, Naantali (PV), o 2010-05-22 – prie Tammalaita, Tohmajärvi (R) [12-14]*.

Storkulnis (*Burhinus oedicnemus*). 2010-05-24 vienas paukštis pastebėtas prie Kolamby, Kruunupy (V) [16]*.

Gelsvakrūtis bégikas (*Tryngites subruficollis*). 2010-05-14 vienas paukštis matytas prie Teemuoluo, Pori (V) [24]*.

Vilsono perkūno oželis (*Gallinago delicata*). 2010-04-23 giedantis paukštis girdėtas prie Vihtasiltta, Laukaa (C) [1]*.

Juodgalvis kiras (*Larus melanoccephalus*). 2010-05-15 vienas suaugęs paukštis pastebėtas prie Vankilanpellot, Riihimäki (P), dar po vieną antrametį paukštį – 2010-05-16 prie Aspkskär, Loviisa (PR) ir 2010-05-17 prie Kalla, Eurajoki (PV) [28-30]*.

Baltasparnė žuvėdra (*Chlidonias leucopterus*). Po keletą paukščių gegužė pastebėta P, PR ir Š Suomijos dalyse [75-78]*.

Daūrinė kregždė (*Hirundo daurica*). 2010-05-25 vienas paukštis pastebėtas prie Silakkari, Mynämäki (PV) [42]*.

Stepinė vieversys (*Melanocorypha calandra*). 2010-04-20 vienas paukštis pastebėtas prie Pello, Pello (Š) [11]*.

Kuoduotas vieversys (*Galerida cristata*). 2010-03-18 vienas paukštis matytas prie Jumbo, Vantaa (P) [48].

Mėlynasis akmeninis strazdas (*Monticola solitarius*). 2010-04-29 vienas paukštis pastebėtas prie Varisniemi, Kontiolahti (R) [3]*.

Naumano strazdas (*Turdus naumanni*). 2010-04-29 vienas paukštis matytas prie Maljasalmi, Outokumpu (R) [5].

Alpinė devynbalsė (*Sylvia cantillans*). Net keturiose vietose tarp 2010-04-13' ir 05-22 buvo pastebėta po vieną patiną Helsinki, Tampere (abu P) ir Pietarsaari, Pori (abu V) [24-27]*.

Pilkojų starta (*Emberiza calandra*). 2010-05-16 vienas paukštis pastebėtas prie Halosenperä, Haukipudas (Š) [80]*.

ŠVEDIJA

Ibiškasis garnys (*Bubulcus ibis*). 2010-05-02 vienas paukštis pastebėtas prie Genarp, Skåne (P Švedija) [10]*.

Mažasis flamingas (*Phoenicopterus minor*). Du paukščiai priskrido ŠR kryptimi 2010-05-26 pro Öland salą (PR). Diena veliau, ko gero, tie patys paukščiai matyti Suomijoje.

Amerikinė cyplė (*Anas americana*). Tarp 2010-04-06 ir 04-11 patinas pastebėtas prie Lomma, Skåne (P).

Baikalinė kryklė (*Anas formosa*). Neaiškiuos kilmės patinas 2010-03-27 matytas prie Kapelludden, Öland (PR).

Ziedasnapė antis (*Aythya collaris*). 2010-03-17 antrametis patinas pastebėtas prie Lövstabiken, Falkenberg, Halland (PV), tarp 2010-04-05 ir 04-09 vieną patiną pastebėtas prie Klapperstensfältet, Päarp, Halland (PV), 2010-05-26 taip pat patinas matytas prie Gernåset, Storsjö, Härdjedalen (C) [38 ir 39]*.

Amerikinė juodoji antis (*Melanitta nigra americana*). Po vieną patiną pastebėta 2010-04-20 prie Hamnen, o 2010-04-30 – prie Sibirien, abu Skåne (P).

Baltakaktė nuodėgulė (*Melanitta perspicillata*). 2010-05-20 vieną patukštis matytas prie Fläcksjön Västmanland (C).

Rudi (*Aythya nyroca*). 2010-05-19 patinas pastebėtas prie Karlstads, Värmland (PV).

Nepalinis erelis (*Aquila nipalensis*). Nuo 2010-03-06 iki 04-13 vieną trečiametis paukštis buvo pastebėtas Öland salos pietinėje dalyje (PR).

Mažasis eimis (*Tetrax tetrax*). 2010-05-14 vieną paukštis pastebėtas prie Svärtinge, Östergötland (PV) [26]*.

Storkulnis (*Burhinus oedicnemus*). 2010-05-24 vieną paukštis pastebėtas prie Gäddviken, Öland (PR) [51]*.

Stepinė pempė (*Vanellus gregarius*). 2010-05-11 suaugęs paukštis matytas prie Salsta pilies, Uppland (C) [8]*.

Ilgasnapis dumblis (*Limnodromus scolopaceus*). 2010-05-05 vieną paukštis pastebėtas prie Falsterbo Skåne (P).

Juodgalvis kiras (*Larus melanoccephalus*). 2010-04-03 vieną suaugęs paukštis pastebėtas prie Svarte mosse, Biskopsgården, Västergötland (V).

Kirasnapė žuvėdra (*Sterna nilotica*). Po du kartus vieną paukštis buvo matytas 2010-05-14 ir 05-22 Gotland saloje, o 2010-05-17 ir 05-20 – Öland saloje (abu PR).

Baltagurklis čiurlys (*Apus melba*). 2010-05-16 vieną paukštis pastebėtas prie Flyren, Kullaberg, Skåne (P) [37]*.

Daūrinė kregždė (*Hirundo daurica*). Po vieną paukštį matyta 2010-05-05 prie Draven, Småland, 2010-05-16 – prie Lomma, Skåne (abu P), o 2010-05-22 – prie Hammarbybacken, Södermanland (PR).

Alpinis erškėtžvirblis (*Prunella collaris*). Po vieną paukštį pastebėta 2010-04-26 prie Hoburgsklippan, Gotland (R) ir 2010-04-27 prie Utiklippan, Blekinge (P) [14 ir 15]*.

Vakarinė ląkšttingala (*Luscinia megarhynchos*). Po vieną giedantį patiną aptikta 2010-05-16 prie Eriksöre kempingo, Öland (PR), 2010-05-23 – prie Kvismare Närke (C) [59 ir 60]*.

Mėlynuodegė (*Tarsiger cyanurus*). 2010-05-23 vieną patiną pastebėtas prie Mellerstönn, Piteå, Norrbotten (Š) [50]*.

Juodagurklis strazdas (*Turdus atrogularis*). 2010-03-10 patinas pastebėtas netoli Hudiksvall, Hälsingland (C) [40]*.

Alpinė devynbalsė (*Sylvia cantillans*). 2010-05-26 patinas matytas prie Ås Vandrarhem, Öland (PR) [65]*.

Šviesiapilvė pečialinda (*Phylloscopus bonelli*). 2010-05-14 vieną paukštį pastebėtas prie Örsten, Uppland (C) [4]*.

Sodinis litupis (*Certhia brachydactyla*). 2010-04-12 vieną giedantį paukštį girdėtas prie Falsterbo, Skåne (P) [30]*.

Zvirbiastartė giesmininkė (*Melospiza melodia*). 2010-05-28 vieną paukštį pagautas ir sužieduotas Nidingen, Halland (PV) [1]*.

Vakarinė starta (*Emberiza cirlus*). 2010-05-09 trečiametis patinas pagautas ir sužieduotas Ottenby, Öland (PR) [2]*.

Juodgalvė starta (*Emberiza melanocephala*). 2010-05-22 patinas pastebėtas prie Nidingen, Halland (PV) [35]*.

* Skaičius laužtiniuose skliausteliuose nurodo, kelinta tos rūšies (porūšio) registracija šalyje.

MAŽASIS KORMORANAS

(*PHALACROCORAX PYGMAEUS*)

Julius MORKŪNAS

2010 m. gruodžio 25 d. nutariau pasižvalgyti, kokie paukščiai žiemoja Elektrėnų mariose ir prie jų. Oras buvo prastas – apsiniaukę, snigo, spaudė devynių laipsnių šaltukas.

Apžiūrėjau Elektrėnų marių properšas ir nuvykau prie šiltojo elektrinės kanalo. Juo į marias iš elektrinės išteka iki 10 laipsnių pašildytas vanduo, todėl kanalas neužšala net ir per stipriausius šalčius. Jame žiemoti susirenka įvairių vandens paukščių: laukų, gulbių nebylių, nendriniai vištelių, kuoduotujų, didžiujų, rudagalvių ančių, pasitai-ko didžiujų kormoranų ir tulžių. 2008–2009 m. žiemą čia pavyko rasti žiemojančią didžių baublę, todėl tądien daidydamasis šiu paukščių nendryne važiavau palei kanalo kraštą. Netrukus iš nendryno išplaukė du kormoranai – vienas išprasto dydžio, kitas labai smulkus. Kiek pavažiavus kilo dvejone dėl mažesniojo, todėl grįžau apžiūrėti jo atidžiau. Deja, abu paukščiai jau buvo nuplaukė į kanalo vidurių ir pasrovui tolo nuo manęs. Paėmiau fotoaparatą ir pradėjau fotografiuoti. Per objektyvą aiškiai mačiau smulkų nedidelį snapą, rudesnę nei didžiojo kormorano galvą. Buvau beveik tikras, kad regiu nauja rūši. Abejonės visiškai išsisiklaidė, kai paukštis priplaukė prie didžiujų ančių ir susigretino su jomis. Tai buvo tikrai nauja paukščių rūsis Lietuvoje – mažasis kormoranas (*Phalacrocorax pygmaeus*). Norejau geriau nufotografiuoti paukštį, tad turėjau išlipti iš automobilio ir paėjėti paskui jį pasrovui, tačiau mažasis kormoranas buvo gana baikštus, greitai pakilo ir nuskrido išilgai kanalo. Lengvas ir grakštus jo skrydis skyrėsi nuo sunkaus ir lėto didžiojo kormorano skrydžio. Buvo gerai matyti ilgoka uodega.

Kitą dieną paukštis laikėsi toje pačioje vietoje. Jo pasižiūrėti atvažiavo ir daugiau paukščių stebetojų. Vėliau jis dar kelis sykius buvo pastebėtas šiltajame kanale ir pačioje Elektrėnų mariose. Paskutinį kartą čia matytas 2010 m. vasario 21 d.

Mažasis kormoranas peri Pietų ir Pietryčių Europos šalyse, kur aptinkama daugiau nei 75 proc. pasaulinės jo populiacijos. Kitur dažnesnis tik Centrinės Azijos šalyse ir Rusijoje. Dėl pelkių nusausinimo, taip pat dėl tiesioginio persekiojimo ši rūsis sparčiai nyko, todėl daugelį metų buvo priskirta globaliai nykstančių paukščių kategorijai. Mažųjų kormoranų mažėjo iki XX a. paskutinio dešimtmečio, po to dėl didelių gamtosaugininkų pastangų, taip pat išplėtoto žuvininkystės tvenkiniai tinklo jų pradėjo gausėti. Iki šio amžiaus pradžios toliau šie paukščiai nyko tik Turkijoje ir Ukrainoje. Nors paskutiniais metais rūšies būklė labai pagerėjo, perinti populiaciją Europoje išlieka negausi ir siekia viso labo 40 000 porų. Daugiausia perinčių porų aptinkama Rumunijoje (11 500–14 000), Azerbaidžane (8000–12 000), Serbijoje ir Juodkalnijoje (2400–2800), Graikijoje (1250–1310) ir Turkijoje (1300–1800).

© Julius Morkūnas

© Julius Morkūnas

Iš artimiausių Lietuvai šalių šie paukščiai perejo Slovakijoje, reguliai peri Ukrainoje. Žiemą daugiausia jų pastebima Graikijoje (iki 35 000), Turkijoje (22 000), Serbijoje (5000–15 000), Bulgarijoje (10 000–15 000) ir Azerbaidžane (10 000–15 000). Iš artimiausių mūsų šalių kraštų šie sparnuočiai žiemoja Slovakijoje (iki 60 paukščių). Kadangi daugelyje šalių gausėja perinčių porų, galima tikėtis, kad mažasis kormoranas dar ne kartą bus pastebėtas Lietuvoje.

Turimais duomenimis, mažasis kormoranas iš šiaurė nuo savo arealo aptinkamas gana retai: Nyderlanduose registruotas penkis kartus, Austrijoje pastebėtas vieną, o Vokietijoje keletą kartų. Nė karto dar neaptinktas Skandinavijos pusiasalyje, Latvijoje, Estijoje ir Suomijoje. Iš artimesnių mūsų kraštui šalių mažieji kormoranai buvo matyti Baltarusijoje (pirmą kartą šios rūšies paukštis čia aptinktas 2009 m. rugpjūti), nuolat pastebimi Lenkijoje. Šioje šalyje, daugiausia pietinėje dalyje, nuo 2008 m. pabaigos mažieji kormoranai matytis 55 kartus (vienas stebėjimas žiemą), todėl buvo tikimybė, kad ši rūsis užklrys ir į Lietuvą, tik niekas nesitikėjo mažojo kormorano išvysti viduržiemį.

NEW BIRD SPECIES FOR LITHUANIA PYGMY CORMORANT

Julius MORKŪNAS

Summary. On 25th December 2009 in Elektrėnai (Eastern Lithuania) warm water channel a new species for Lithuania - Pygmy Cormorant - was discovered. The bird was observed in the same place for some time. It was seen last on February 21st 2010.

JUODOJI VARNA – NAUJAI IŠSKIRTA PAUKŠČIŲ RŪŠIS LIETUVOJE IR EUROPOJE

Vytautas JUSYS
Liutauras RAUDONIKIS

Juodoji varna ilgai buvo laikoma nominaliniu varnos porūšiu *Corvus corone corone*. Nuo mūsiškės pilkosios varnos (*Corvus corone cornix*) juodoji varna skiriasi ne tik išvaizda (visiškai juodu plunksnų apdaru), bet ir paplitimu. Juodoji varna aptinkama pietvakarinėje ir vakarinėje Vakarų Europos dalyje (nuo Pирénų pusiasalio, Prancūzijos ir didelės dalies Didžiosios Britanijos iki Danijos, Vokietijos, Austrijos, Čekijos bei Alpių rytinės dalies). Pilkosios varnos arealas apima likusią Europos dalį: tiek pietinės valstybes (Italių, Graikiją, Balkanų šalis, Bulgariją, Kaukazo regioną, Turkiją ir kt.), tiek Vidurio ir Rytų Europą, Skandinavijos pusiasalį bei dalį Vakarų Europos (Škotiją, Farerų Salas, kai kuriuos Danijos regionus). Vokietijoje, Danijoje ir lygumų šalyse (Olandijoje, Belgijoje, Liuksemburge) aptinkami abu buvę porūšiai.

Moksliniai tyrimai parodė, kad juodoji varna labiau atitinka atskirų rūšių, o ne porūšio išskyrimo kriterijus: pirmiausia dėl aiškiai apibrežto skirtingo paplitimo, fenotipinių (išvaizdos) skirtumų, taip pat reto kryžminimosi su pilkaja varna (turbūt dėl skirtingo paplitimo). Taigi ilgai laikytas skirtingais porūšiais pilkają ir juodąją varnas (taip jos iki šiol pateikiamos Vakarų Palearktikos paukščių suvestinėje) paskutiniais metais daugelis autorų skyre į atskiras rūšis: *Corvus corone* (juodoji varna) ir *Corvus cornix* (pilkoji varna – mūsų krašto paukštis). Ši sistematikos pokyti jau pripažino daugelis Europos šalių, dvi atskiras rūšis pateikia ir oficialūs „BirdLife International“ skelbiami paukščių sąrašai. Taigi Lietuvos ornitofaunistinės komisijos sprendimas buvusius varnos porūšius išskirti į atskiras rūšis visiškai dera su dabartiniu požiūriu į paukščių sistematikos pakeitimus, kurie pripažinti jau daugelyje Europos šalių.

Remdamiesi tokiu sprendimui, apžvelgsime juodosios varnos aptikimo Lietuvoje faktus ir įvertinsime kaimyninių šalių padėtį.

Lietuvoje iki šiol yra paskelbta 11 juodosios varnos registracijos atvejų. Tačiau dvieju iš jų nepatvirtino Lietuvos ornitofaunistinė komisija, todėl jie nėra oficialiai pripažinti kaip rūšies (buvusio porūšio) aptikimo atvejai. Juolab kad tai vienintelės dvi registracijos ne Lietuvos pažūrio regione. Toliau apžvelgsime kitus 9 juodosios varnos aptikimo atvejus šalyje. Visi jie yra Klaipėdos (2 atvejai) ir Šilutės (3) rajonuose bei Neringos savivaldybėje (4). Penkis kartus paukščiai pastebėti kovo–gegužės mėn.; dukart vasaros pabaigoje (liepos 31 d. ir rugpjūčio 4 d.), o dar dusyk pastebėti vėlyvą rudenį (spalio–lapkričio mėn.). Akiavizdu, kad dauguma juodosios varnos individų aptikti traukimo metu (dažniau matyti pavasarį), todėl LOFK vertina juos kaip užklydusius paukščius.

Juodoji varna (*Corvus corone*). Kopgalis, 2008-07-31
© Saulius Karalius

Juodoji varna (*Corvus corone*) ir pilkoji varna (*Corvus cornix*)
šiuo metu pripažintos atskiromis paukščių rūšimis.
Kopgalis, 2008-07-31 © Saulius Karalius

Latvijoje 2005–2010 m. juodosios varnos aptiktos penkis kartus (įrodymai patvirtinti), dažniausiai vakarinėje šalies dalyje – tai atitinka rūšies registracijos tendencijas Lietuvoje. Ankstesnių metų keturi pastebėjimo atvejai Latvijoje vertinami kaip galimai abejotini dėl įrodymų stokos. Lenkijoje juodoji varna nėra toks retas svečias.

CARRION CROW - A NEWSPLIT FOR LITHUANIA AND EUROPE

Vytautas JUSYS
Liutauras RAUDONIKIS

Summary. There have been eleven records of Carrion Crow observations in Lithuania, two of them have not been approved. All nine approved records are from seaside region (Neringa, Klaipeda, Šilute municipalities). Five observations are from spring period (March-May), next four - from late summer and late autumn (October-November).

According to current taxonomic practice of the species in many countries, LOFK (Lithuanian Rarities Committee) since this year officially announces Carrion Crow (*Corvus corone*) and Hooded Crow (*Corvus cornix*) as two separate species.

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS SPALVINIAIS ŽIEDAIS LIETUVOJE 2009 METAIS

Ričardas PATAPAVIČIUS

*Didžiausias ženklinimo plastikiniai žiedai pri-
valumas yra tas, kad apie šitaip žieduotus paukščius
gaunama gerokai daugiau informacijos nei apie
paženklintus tik įprastais metaliniais žiedais.*

Naujasis žiedavimo būdas tapo ypač veiksmingas ištobulėjus skaitmeninėms fotokameroms. Turint tinkamą fototechniką, gamtoje nereikia vargti stengiantis žiedo kodą įžiūrėti pro žiūroną ar monoklį (dažniausiai vadinančių teleskopu). Užtenka ji nuotraukoti. Jei fototechnika gera, atstumas iki žieduoto paukščio nėra pernelyg didelis, apšvietimas pakankamas ir jei plastikiniu žiedu paženklintą paukštį pasiseka nuotraukoti ne vienu rakursu, dažniausiai galima perskaityti žiedo kodą. Nuotraukoje įmanoma perskaityti net skrendant nuotraukoto paukščio žiedo įrašą, to beveik nepavyksta padaryti iš skrendantį žieduotą paukštį žvelgiant pro žiūroną ar monoklį.

Žiedavimas plastikiniai žiedais turi ir trūkumų, todėl šie žiedai niekada visiškai nepakeis metalinių. Racionaliai naudojant plastikinius žiedus gaunamos informacijos kiekis apie paukščius padidėja kelią, keliolika ar net keliasdešimt kartų.

2009 m. Lietuvoje buvo vykdomi septyni paukščių žiedavimo spalviniais žiedais projektais. Šioje publikacijoje pateikiama trumpa jų apžvalga ir gauti rezultatai.

Juodasis gandras (*Ciconia nigra*). Pagal ši projektą juodieji gandrai žieduojami Austrijoje, Baltarusijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Estijoje, Ispanijoje, Italijoje, Izraelyje, Kroatijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Liuksemburge, Portugalijoje, Prancūzijoje, Rumunijoje, Serbijoje, Slovakeijoje, Vengrijoje, Vokietijoje.

Lietuvoje baltais plastikiniai žiedais su juodai įrašytu žiedo kodu, kurį sudaro raidė „V“ ir trys skaitmenys po jos (pavyzdžiu, V089), yra sužieduoti tik jaunikliai lizduose. Žiedai dedami ant blauzdos. Ant kitos kojos blauzdos tvirtinamas standartinis metalinis žiedas. Spalviniais žiedais 11-oje rajonų, 17-oje lizdų, sužieduoti 39 paukščiai: Anykščių – 2 paukščiai (1 lizdas), Biržų – 5 (2), Ignalinos – 1, Kaišiadorių – 3 (1), Kėdainių – 3 (1), Kupiškio – 1, Molėtų – 7 (3), Raseinių – 3 (1), Širvintų – 7 (3), Utenos – 5 (2), Zarasų – 2 (1). Žiedavo Rimgaudas Treinys ir Deivis Dementavičius.

Gulbė giesmininkė (*Cygnus cygnus*). Pagal ši projektą gulbės giesmininkės žieduojamos perejimo, šerimosi ir žiemojimo vietose. Lietuvoje spalviniais žiedais – mėlynais su baltu kodu „7C“ ir dviem skaitmenimis (pavyzdžiu, 7C43), dedamais ant kaklo, ir tokios pačios spalvos su tokiu pačiu kodu ant dešinės kojos (ant kairės kojos dedamas standartinis metalinis žiedas) – pradėtos ženklini 2008 m.

2009 m. vasarą spalviniais žiedais paženklinti 35 dar neskraidentys jaunikliai iš 10 vadų ir 10 įvairaus amžiaus

*Juodasis gandras (Ciconia nigra). Žieduotas Lietuvoje,
pastebėtas Izrelyje 2007-09-26 © Kobi Meyrom*

suaugusių paukščių. Visi jie paženklinti 5 žuvininkystės ūkiuose: Baltosios Vokės, Šalčininkų r., – 3 jaunikliai (1 vados) ir 4 suaugę paukščiai, Birvėtos, Ignalinos r., – atitinkamai, 12 (2), Paupio, Raseinių r., – 2 (2) ir 3, Šilavoto, Prienų r., – 8 (2) ir 2, Vizbarų, Tauragės r., – 10 (3) ir 1. Vienas pirmametis paukštis gruodžio 21 d. sužieduotas Kaune, Nemune prie hidroelektrinės.

Projekto koordinatoriu Juliusi Morkūnui talkino ne mažas būrys pagalbininkų. Iki 2010 m. balandžio 20 d. Žiedavimo centras gavo pranešimą apie 21 taip paženklintą gulbę už Lietuvos ribų.

Baltakaktė žasis (*Anser albifrons*). Juodais plastikiniai kaklo žiedais ir standartiniais metaliniais žiedais Rupkalviuose, Šilutės r., balandži sužieduotos 43 baltakaktės žasys. Visos buvo sugautos per tris kartus patrankine gaudykle. Gaudė ir žiedavo Valentinas Pabrinkis. Jam padėjo Vytautas Jusys, Mindaugas Mačiulis ir kt.

Paleidžiamos žieduotos gulbės giesmininkės. Šilavoto žuvininkystės tvenkiniai, Prienų r., 2009-07-22 © Julius Morkūnas

Valentinas Pabrinkis žieduoja baltakaktes žąsį (Anser albifrons). Nemuno delta, 2009-04-23 © Vytautas Jusys

Jūrinis erelis (*Haliaeetus albicilla*). Tai ilgiausiai (nuo 1992 m.) besitęsiantis paukščių žiedavimo spalviniais žiedais projektas Lietuvoje. Pastaraisiais metais šiame projekte dalyvauja 18 Europos valstybių. Tik metaliniai žiedai žieduojami dar neskraidantys paukščių jaunikliai. Ant dešinės kojos dedamas „regiono“ (valstybės ar tam tikros teritorijos) žiedas. Lietuvoje žieduojamų jūrinų erelių žiedas viršuje yra mėlynas, o apačioje – raudonas. Ant kairės kojos dedamas „metų“ žiedas. Kiekvie-

nais metais šie žiedai būna vis kitos spalvos (jį vienoda visose šalyse), o kodas prasideda vis kita raide.

2009 m. spalviniais žiedais paženklinta 60 jūrinų erelių jauniklių. Jie sužieduoti 31 lizde 17 rajonų, dvięjų savivaldybių teritorijoje ir Kuršių nerijoje. Alytaus rajone sužieduoti 2 paukščiai (1 lizdas), Ignalinos – 4 (2), Jurbarko – 1, Kauno – 1, Kaišiadorių – 2 (1), Kėdainių – 2 (1), Klaipėdos – 1, Lazdijų – 2 (1), Molėtų – 1, Prienų – 5 (2), Raseinių – 2 (2), Rokiškio – 2 (1), Šilutės – 14 (6), Švenčionių – 4 (2), Tauragės – 3 (1), Varėnos – 4 (2), Zarasų – 3 (2), Kazlų Rūdos sav. – 2 (1), Pagėgių sav. – 3 (1), Kuršių nerijoje – 2 (1). Visus paukščius, kitų talkinamas, sužedavo Deivis Dementavičius.

Mažasis erelis rėksnis (*Aquila pomarina*). Lietuvoje šiemis paukščiams ant kairės kojos dedamas žalias plastikinis žiedas su dviem simboliumi baltos spalvos kodu (dvi raidės arba viena raidė ir vienas skaitmuo), o ant dešinės kojos – iprastas metalinis žiedas. Pagal šį projektą 2000–2008 m. Baltarusijoje, Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Lietuvoje, Slovakijoje ir Vokietijoje spalviniais žiedais buvo sužieduota 1290 mažųjų erelių rėksnių (Draveckž et al. 2008).

Lietuvoje 2009 m. spalviniais žiedais paženklinti 35 mažieji ereliai rėksniai. Visi jie sužieduoti 12 rajonų: Anykščių (5 paukščiai), Biržų (3), Ignalinos (2), Kaišiadorių (8), Kauno (1), Kupiškio (1), Molėtų (2), Prienų (2), Utėnos (4), Šilutės (1), Švenčionių (1), Zarasų (5). Paukščius žiedavo Rimgaudas Treinys ir Deivis Dementavičius.

Rudagalvai kirai (*Larus ridibundus*) ir **paperastieji kirai** (*Larus canus*). Lietuvoje šiemis paukščiams žieduoti naudojami spalviniai žiedai yra juodi su Baltai įrašytu kodu, kurį sudaro keturi simboliai: raidė „P“ ir trys skaitmenys (pavyzdžiu, P079).

Mažasis erelis rėksnys (*Aquila pomarina*). 2009-07-19
© Rimgaudas Treinys

2009 m. Lietuvoje spalviniais žiedais sužieduotų sidabrinį ir kaspinių kirų aptikimo vietas užsienyje (40 paukščių 72 stebėjimo atvejai pagal duomenis, gautus iki 2010-04-20).

Paprastasis kiras (*Larus canus*). © Vytautas Pareigis

Sidabrinis kiras (*Larus argentatus*). © Ričardas Patapavičius

Šiais žiedais rudagalviai kirai 2009 m. Lietuvoje buvo žieduojami tik išimtiniais atvejais, todėl buvo paženklini ti tik 9 paukščiai. Juos žiedavo Vytautas Pareigis.

Šitas projektas didžiausią dėmesį skiria paprastiesiems kirams. Paukščiai 2009 m. buvo žieduoti Švenčionių r., Kretuono ežero didžiojoje saloje. Deja, spalviniais žiedais pavyko sužieduoti tik 11 dar neskraidančių jauniklių ir vieną suaugusį paukštį. Paukščius sužiedavo, kitų talkinamas, Ričardas Patapavičius.

Stambieji kirai: sidabriniai (*Larus argentatus*), geltonkojai (*L. michahellis*), kaspiniiniai (*L. cachinnans*), balnuotieji (*L. marinus*). Lietuvoje šiemis paukščiams žieduoti naudojami spalviniai žiedai yra geltoni su juodai išraštu kodu, kurį sudaro keturi simboliai: skaitmuo, raidė „L“, skaitmuo, raidė (pavyzdžiu, 2L4C).

Šis projektas didžiausią dėmesį skiria Lietuvoje išpėretų dar neskraidančių sidabrinii ir kaspiniinių kirų jauniklių žiedavimui. 2009 m. šių dvių rūsių kirai buvo žieduojami trijose kolonijose. Švenčionių r., Kretuono ežero didžiojoje saloje, paženklinata 101 jauniklis ir 5 suaugę paukščiai, Kauno r., Novaraistyste, – 31 jauniklis, Kretingoje – 90 jauniklių. Kretuono kolonijoje tikrai per iš sidabriniai, ir kaspiniiniai kirai. Visus paukščius, kitų talkinami, sužiedavo Gintaras Varnas, Antanas Petraska, Vytautas Pareigis, Ričardas Patapavičius.

Iki 2010 m. balandžio 20 d. Žiedavimo centras gavo pranešimą apie 40 šių paukščių 72 stebėjimo atvejus 10

valstybių: Austrijoje (1 stebėjimo atvejis), Danijoje (6), Ispanijoje (1, labai įdomus atvejis!), Italijoje (2), Kroatijoje (1), Latvijoje (9), Lenkijoje (18), Švedijoje (9), Šveicarijoje (2) ir Vokietijoje (23).

Dar šešis jau užaugusius kirus (3 sidabriniai, 2 kaspiniiniai ir 1 balnuotasis) sužiedavo Vytautas Pareigis Dumpių sąvartyne Klaipėdoje.

Apie visus pastebėtus anksčiau minėtų tipų žiedais paženklinus paukščius, taip pat apie visus Lietuvoje aptiktus bet kokiais spalviniais (taip pat ir vien tik metaliniiais) žiedais paženklinus paukščius prašome pranešti Lietuvos paukščių žiedavimo centrui: Laisvės al. 106, 44253 Kaunas, tel. (8 37) 20 58 70, el. p. zcentras@takas.lt. Būsiame dėkingi!

COLOUR RINGING OF BIRDS IN LITHUANIA IN 2009

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. Seven colour ringing projects were carried out in Lithuania in 2009. Totals of colour ringed birds are as follows: Black Storks - 39, Whooper Swans - 45, White-fronted Geese - 43, White-tailed Eagles - 60, Lesser Spotted Eagles - 35, Black-headed and Common Gulls - 21, Herring, Caspian and Great Black-backed Gulls - 333.

DEVYNIOS DIENOS SU PAUKŠČIAIS BULGARIJOJE

Milda ŠNIAUKŠTIENĖ

Rožiniai pelikanai (Pelecanus onocrotalus). © Laimonas Šniaukštė

Mintis keliauti į Bulgariją stebeti paukščių kilo praejusių metų rudenį visuotiniam LOD narių susirinkimui, per kurį Borisas Belchevas pakvietė mus į savo tėvynę. Sių metų pradžioje nusipirkome lėktuvo bilietus ir pradėjome planuoti kelionę.

Skristi į Bulgariją ketinome trise, bet iki išykstant mūsų gretos pasipildė dar trim keliauninkais. Kompaniją sudarė: pagrindinis organizatorius ir maršruto rengėjas, mūsų gidas Borisas Belchevas su žmona Simona, pora iš Norvegijos – Magne ir Anita, ir mes, Laimonas ir Milda Šniaukštės.

Mano ir Laimono kelionė prasidėjo ankstų gegužės 11-osios ryta: LOT bendrovės lėktuvu iš Vilniaus nuškridome iki Sofijos. Sofija mus pasitiko maloniai 25 laipsnių šiluma. Oro uoste susitikome su Borisu ir norvegais, pasiėmėme išnuomotą automobilį, nors vietoj užsakytu „Ford Fiesta“ gavome rumunų gamybos „Dacia“ be vairo stiprintuvo, be kondicioneriaus, su mechaniskai atidaramais langais. Na, bet to ir buvo galima tikėtis, nes devynioms dienoms mašina tekainavo 101 eurą.

Paukštininkų atostogos prasidėjo. Trumpam užsukome į Bulgarijos ornitologų draugijos būstinių ir patraukėme į pietus. Pirmos dienos kelionės tikslas buvo mažas Trigrado (Trigrad) miestelis, įsikūręs Vakarų Rodopų (Rhodope) kalnuose netoli Graikijos sienos, apie 1400 m virš jūros lygio. Dar nepasiekę kalnų, sustojome keliose vietose pasigrožėti daūrinėmis kregždėmis (*Hirundo daurica*), baltagurkliais čiurliais (*Apus melba*), bitininkais (*Merops apiaster*) ir pasiklausyti vakarinėų lakštingalų (*Luscinia megarhynchos*) – šių paukščių matydvavome beveik kiekvieną kelionės dieną. Į Trigradą palei vingiuotą Trigrado upę veda siauras kalnų serpantinas. Pamatę sklandantį kilnųjį erelį (*Aquila chrysaetos*), stabtelėjome kal-

nuose. Kadangi temo, paukščio nepavyko gerai apžiūrėti – deja, tai buvo vienintelis kilnusis erelis, kurį pamatėme šioje kelionėje. Iš kalnų miškų atsklido apuokėlio (*Otus scops*) balsas, po kiek laiko iš kitos pusės atsiliepė dar vienas. Gerokai paklaidžiojė tamsiaiš kalinų labirintais radome nakvynę. Mažo privataus viešbutuko (už 30 eurų su vakariene ir pusryčiais dviečių) šeimininkai mus pavaisiino kalinų žolelių arbata ir nacionaliniu bulgarų patiekalu „Rodopska banitza“.

Trigradas ižymus išpūdingu tarpekliu, kurio skardžiai kyla į 250 m aukštį. Gegužės 12-osios ryta patraukėme tiesiai prie tarpeklio, į kurį mus atviliojo ne vien kerinti kalinų gamta, bet ir olų plyšiuose gyvenantis paukšteliis. Tai gražuolis lipikas (*Tichodroma muraria*), kurį svajojome pamatyti jau ne vienus metus. Kai tik pasiekėme tarpekli, nulijo trumpas kalinų liečutis, bet po kelių minučių vėl linksmai švietė saulė ir žydrame danguje čirpavo baltagurkliai čiurliai. Ant nudžiūvusio medžio kalno viršuje tupėjo susigūžęs sakalas keleivis (*Falco peregrinus*), o virš miško vis praskleidavo stepinis suopis (*Buteo rufinus*). Tačiau gražuolio lipiko niekur nebuvuo matyti. Pusvalandį įtemptai iššiūrėjusi, nusprendžiau pasinaudoti vieno patyrusio draugo patarimu ir gerai ištyrinėti priesingoje tarpeklio pusėje stūksantį skardį. Ir štai toluoje šmékšteliėjo su niekuo nesupainiojamas pilkos, raudonos ir Baltos spalvų siluetas – gražuolis lipikas! Jis paropinėjo kelias akimirkas ant uolos, perskrido į mūsų pusę ir pasislepė viename iš daugybės plyšių. Po kelių minučių paukštis pasirodė, šysk jau arčiau, ir vėl dingo. Šalia pasigirdo skardus melodingas balselis, ir gražuolis lipikas nutūpė tiesiai virš mūsų galvų, gal kokių 10 m astumu. Pasisukiojo, praskleidė savo dailiuosius sparnus tik jam būdingu judeisiu, bet staiga ji nuvijo kitas

Lipikas (*Tichodroma muraria*). © Boris BelchevGeltonasis garnys (*Ardeola ralloides*). © Laimonas Šniaukštė

lipikas. Sekdami kalnų upės vingius, patraukėme kelio žemyn. Stabtelėjome prie tiltelio, šalia kurio sraunios upės pursluose tarp akmenų šmirinėjo kalninės kielės (*Motacilla cinerea*) ir vandeninis strazdas (*Cinclus cinclus*) su gerokai ügtelėjusi ir jau visai savarankišku jaunikliu.

Ši diena buvo skirta kelionei į Madžarovo (Madzharovo) miestą, esantį rytinėje Rodopų kalnų dalyje, užburiančio grožio Ardos (Arda) upės slėnyje. Pakeliui išlipome saulės ir šilumos nuspalvintoje pievoje, pasidabinusioje įvairiaspalviais aguonų, ramunių ir kitokiu nežinomu gėlių žiedais. Krūme bruzdėjo porelė juodakakčių medšarkių (*Lanius minor*), ant laidų giedojo juodagalvė starta (*Emberiza melanocephala*), praskrido juodasis gandras (*Ciconia nigra*), o toluoje virš miško vis pasirodydavo 5 sketsakalai (*Falco subbuteo*). Kur tik sustodavome, ant laidų ir krūmų čirpėdavo pilkosios startos (*Miliaria calandra*) arba giedodavo vakarinės lakštingalos, ištikimi mūsų palydovai buvo daūrinės ir uolinės kregždės (*Ptyonoprogne rupestris*) bei bitininkai. Keiliaudami toliau, apžiūrėjome ant aukšto kalno stūksančius VI a. pr. Kr. statytos Perperikono šventyklos griuvėsius. Joje

Aleksandriui Didžiajam buvo išpranašauta pasaulinė šlovė. Kartais naudinga aplankytai ir kultūros vertybes. Jau sparčiai temo, ropštis į statų kalną buvo nelengva, tad nusprendžiau padaryti pertraukelę ir atidžiau pasižvalgyti – gal kas nors gyvena tarp tų griuvėsių?.. Iš karto, tarsi patvirtindamas mano mintis, ant milžiniškų akmeninių luitų pasirodė mažytis ispaninio kūltupio (*Oenanthe hispanica*) siluetas.

Kitas tris dienas praleidome Madžarove. Gyvenome Grifų apsaugos centre. Laimonas su Borisu ir norvegais geružės 13-ąjį 14 valandų praleido grifams fotograuoti skirtos slėptuvėje kalnuose. Slėptuvėje praleista diena nedavė laukčių rezultatą – vyrai nepamatė gausybės dėl grobio kovojančių grifų. Nežinia, ar paukščius baidė aplink zujantys šunys, ar toluoje su teleskopais išsirikiavę paukščių stebėtojai, o gal koks išsprūdės garsas iš slėptuvės, bet palšieji (*Gyps fulvus*) bei vienas tamsusis (*Aegypius monachus*) grifai laikėsi atokiau, o maitinės palesti atskrido tik juodasis peslys (*Milvus migrans*) ir keletas maitvanagių (*Neophron percnopterus*). Juos geriausiai pavyko apžiūrėti ir nufotografuoti.

Tą dieną mudvi su Simona Madžarove likome vienos ir galėjome daryti, ką tik širdis geidžia. Stabtelėjome pasigrožti ant stacių uolų besiūsinčiais palšaisiais grifais ir maitvanagiais, visur siuvo daūrinės, šelmeninės, uolinės kregždės, kartkartėmis pasirodydavo baltagurkliai čiurlių. Grifų apsaugos centras yra įsikūręs netoli užgesusio ugnikalnio, todėl Simona puolė ieškoti mineralų. Prisirinkome nemažą maišelį įvairiausią spalvų akmenų – jaspio, ametisto, opalo ir agato. Paskui nusileidome į Ardos upės slėnį ir išsimaudėme skaidriame upės vandenynje. Kitame upės krante pavėsyje zvejojo juodasis gandras, kiek tolėliau – trys didieji pilkiji garniai (*Ardea herodias*). Danguje vis pasirodydavo stepinis suopis, praskrisdavo bitininkų. Šalia smėlėto keliuko kur ne kur augo medžiai. Vieno medžio šakose pastebėjau kažką bruzdant ir pro žiūrona pamačiau didžiąjį pilkają zylę (*Parus lugubris*), rankiojančią maistą tankioje lapijoje. Tai šen, tai ten giedojo volungės (*Oriolus oriolus*), medyje tupėjo kukutis (*Upupa epops*), nuo kelio pakilo išgąsdintas paprastasis purpelinis (*Streptopelia turtur*), aukštai danguje virš kalnų sklandė palšieji grifai bei maitvanagiai, ir viskas aplinkui skambėjo nuo vakarinų lakštingalų ir kikilių (*Fringilla coelebs*) giesmių. Kitoje upės pusėje skalambydama varpu ganėsi karvių banda. Po kurio laiko paskambino Simona – tai buvo sutartas ženklas, kad man laikas grižti prie mašinos. Pasirodo, karvės perplaukė upę ir pradėjo džiaugsmingai bėgti Simonos link – baisiausiai ją išgąsdino ir įkalino mašinoje. Kai karvėms nusibodome ir jos patraukė savais keliais, mes taip pat palikome paplūdimį ir grižome į kalnus. Vaziuodamos keliuku aukštyn į kalnus išgirdome kažką traškant krūmuose. Iš karto sustojome ir netrukus tarp sausų šakų išydomė gražuolė alpine devynbalsė (*Sylvia cantillans*). Po dienos karščio labai malonai leidome laiką vakaro vėsoje, apsuptos stacių kalnų, virš kurių sklandė debesys kregždžių ir čiurlių, termikuose ratus suko grifai ir 3 juodieji gandrai. Patyrinėjusi kalnų viršunes pamačiau pažįstamą siluetą: priartinus vaizdą teleskopu atpažinau seniai ieškotą mėlynajį akmeninį strazdą (*Monticola solitarius*). Atskrido kranklys, kurį iš karto puolė sakalas keleivis (pasirodo, jis visą laiką tupėjo ant uolų). Nuvijęs prieš sakalas keleivis vėl nutūpė į savo vietą ir iš jos daugiau nepasitraukė.

Palšieji grifai (*Gyps fulvus*). © Boris Belchev

Kadangi ilgokai stovėjau užvertusi galvą, iškaudo sprandą. Sugalvojau atsigulti ant aikštéléje įrengto akmeninio suolelio. Vienas malonumas buvo taip gulėti ir pro žiūroną matyti praskrendančius paukščius. Pasirodė gyvatėdis (*Circaetus gallicus*), pasisukiojo virš mūsų ir nuskrido savais keliais... Kitą dieną sustojo toje pačioje aikštéléje pamatėme mėlynajį akmeninį strazdą, iš šalia esančio krūmo pagiedoją kalninię startą (*Emberiza cia*), o ant uolų maitinosi ispaninis kūltupis (*melanoleuca porusio*) vasariniu apdaru, vėl prasklendė sakalas keleivis, praskrido vapsvėdės. Vakare visi kalnų keliukai skambėjo nuo lėlių kurkimo, pakelės krūme plušėjo alpinė devynbalsė (*Sylvia cantillans*).

Gegužės 15 d., prieš išvažiuodami iš Madžarovo, su stojome pasidžiaugti paskutinėmis akimirkomis kalnuose: galėjome dar kartą pasigrožeti mėlynuoju akmeniniu strazdu, kalniniu kūltupiu bei didžiaja pilkają zyle, pamatėme vakarinę startą ir, lydimi aukštai virš kalnų sklandančių grifų, išvažiavome į Burgasą (Bourgas).

Kelionė prailgo dėl duobėtų kelių. Užsukome į ažuolų giraite netoli Štito (Štít) kaimelio (jame mus užklupo stiprus lietus) pasižiūrėti į rūdagalves medšarkes (*Lanius senator*) ir Baltakaktes medšarkes (*Lanius nubicus*). Norvegams pavyko pamatyti ir alyvinę tošinukę (*Hippolais olivectorum*). Bet šios dienos žvaigždė, karališkasis erelis (*Aquila heliaca*), mūsų laukė Bulgarijos pietryčių laukose. Didings paukštis su ryškiu šviesiu pakaušiu, šviesiai dryžiais ant nugaro ir baltu antuodegiu, galingais sparnų mostais visai nesunkiai išeikęs stiprų vėja, lengvai sklandė medžiodamas pilkuosis starus (*Spermophilus citellus*), kurie be paliovos cypsejo šalia savo urvelių. Ant kupstų tūpčiojo palšasis kūltupis (*Oenanthe isabellina*). Pasirodo, šie paukštukai ne veltui laikosi starų draugijoje – jie peri starų iškastuose urveliuose.

Nakvojome Burgase, „Vaya Pelican House“ nakvynės namuose, naujai įrengtuose kambariuose su visais patogumais, virtuvėle, net kompiuteriu ir internetu – visa tai tik už 10 eurų žmogui. Ankstų ryčią nakvynės namų šeimininkas valtimi mus nuplukdė į Vajos (Vaya) ežerą, kur turėjome galimybę iš arti pasižiūrėti į rožinius pelikanus (*Pelecanus onocrotalus*), naktikovius (*Nyctcorax nycticorax*), geltonuosis garnius (*Ardeola ralloides*), mažuosis kormoranus (*Phalacrocorax pygmaeus*) bei mažuosis baltuosis garnius (*Egretta garzetta*) ir juos fotografuoti. Taip pat pamatėme juodakalį kragą (*Podiceps nigricollis*), upinių ir Baltaskruosčių žuvėdryų, purpurinį garnį (*Ardea purpurea*), didžiujų kormoranų ir didelius pulkus gulbių. Po pusryčių svetingas šeimininkas mus nuvežė parodti šliapį pievą. Jose radome būrij gaudukų, pilkųjų, geltonųjų, baltyjų ir mažuų garnių, 7 rožinius pelikanus, dryžagalvių ir pilkųjų ančių, ant laidų tupėjo žalvarnis. Paskiau nuvažiavome prie Atanaso (*Atanasovsko*) ežero. Visi nendryna skambėjo nuo plačiauodegių (*Cettia cetti*) ir mažuų krakšlių balsų, danguje nardė daūriinės, šelmeninės bei langinės kregždės, tarp jų kaip žaibas švytstelėjo ir ilgais sparnais dangų raižė pievinė kregždūnė (*Glareola pratincola*), prie jos prisijungė dar viena. Grakštūs ir gerokai didesni paukščiai iš karto išsiskyrė iš kitų paukščių būrio. Labai norėjome jas išvysti ne vien tik skrendančias, bet ir nutūpusias, deja, nepavyko. Paukščiai labai dideiliu greičiu skraidė ore, o kai nutūpdavo, dingdavo žolėje. Tik Borisui pasisekė priselinti prie tos vietas, kur jos nutūpė, ir padaryti keliais nuotraukas. Likusiejį nedrįsome trikdyti šių gražių paukščių, nes pievose galėjo būti jų lizdų.

Apsilankėme prie šalia Burgaso esančių tvenkininių, bet dėl stipraus vėjo paukščių beveik nebuvo matyti, tik visi aukštosios įtampos elektros stulpai buvo nusėti perinčių didžiujų kormoranų lizdais. Tąkart nakvojome Kavarnos

Maitvanagiai (*Neophron percnopterus*).

© Laimonas Šniaukšta

kurorte. I ji atvažiavome jau visai sutemos. Apsistojome viešbutyje ant aukšto skardžio: apačioje tyvuliavo tamsi jūra ir žybčiojo miesto žiburiai.

Ryte buvo dar šalčiau, stiprus vėjas ir tik 13 laipsnių šilumos! Šalia viešbučio augančiuose krūmuose čiulbėjo blyškioji tosinukė (*Hippolais pallida*). Ilgokai paieškojė tankioje lapijoje ją ne tilp patamatėme – norvegas Magne dar ir nufilmavo. Viena iš šios dienos plano dalių buvo aplankytai Kaliakros (Kaliakra) iškyšulį. Jame mus užklupo lietus. Laiamei, po kokios valandos lietus baigėsi. Išpūdinga uola 2 km išterpusi į Juodąją jūrą, jos skardžiai iškilę 60 m virš jūros lygio. Šalia kranto, ant akmenų, sparnus džiovino didieji, kuoduotieji (*Phalacrocorax aristotelis*) bei mažieji kormoranai, o jūroje pavyko pamatyti išlendančių delfinų. Tarp iškyšulio viduramžių pilies griuvėsių strakėjo margieji kūltupiai (*Oenanthe pleschanka*), vienoje veteje išvydome jų porelę – galėjome palyginti patino ir patelės apdarą skirtumus. Danguje nardėjodieji ir baltagurkliai čiurliai, blaškomi vėjo pasirodydavo ir vėl dingdavo pelėsakaliai ir sketsakalis, krūmuose nuo vėjo slėpēsi bitininkai, giedojo juodagalvės ir pilkosios startos. Iki valios pasivaikščiojė po griuvėsius nuvažiavome iki šalia esančio tarpeklio. Dar nesustojus mašinoms tarp uolų akmenų pastebėjau tūpčiojančią ispaninį kūltupį, o pačiame tarpeklyje, beveik kiekviename medyje, glaudėsi po pilkajų musinukę. Ežeriuką juosiančiuose nendrynuose sulojo mažasis baublys (*Ixobrychus minutus*), aukštų uolų fone praskrido kukutis, aukštai padangėse sukiojosi stepinės suopis, o ant skardžio nutūpė gegutė. Norvegų porai ir Borisui pavyko iš labai arti matyti raudonkojį sakalą (*Falco vespertinus*). Paukštis visai nesibaidydamas nekviešt lankytųjų ramaiai turpėjo sudžiūvusiame medyje.

Laikas mus spaudė, todėl turėjome palikti tarpekli. Patraukėme tolyn, Krapeco (Krapetz) miesto link. Nakvynei susiradome puikų viešbutį ant jūros kranto – dvivietis kambarys su pusryčiai kainavo tik 18 eurų. Kadangi iki tamsos dar buvo šiek tiek laiko, nuvažiavome į Šablenskąją Tuzlą (Tuzla). Kai tik atvykome, Borisas pastebėjo me-

dyje tupintį genį, – ji matėme vos kelias akimirkas. Tai buvo sirijinis genys (*Dendrocopos syriacus*). Aš labai tikėjau si jų pamatyti daugiau, bet, deja, šis buvo vienintelis per visą mūsų kelionę. Ežerėlyje, esančiame vos keli šimtai metrų nuo jūros, plaukiojo daugiau kaip 10 rūdžių, kelios rudagalvės antys (*Aythya ferina*), pakrantėje šmirinėje geltonosios kieles (*feldgeg porūšio*) visiškai tamsia, beveik juoda galva. Virš nendrių praskrido mažasis baublys ir pasislepė augalijos tankmeje, bet po kelių minučių atsargiai ištipeno į atviresnę vietą ir pradėjo žvejoti, tad galėjome ji gerai apžiūrėti. Temstant virš galvų karkdamas pralékė naktikovis, o mes nuėjome prie jūros. Pakrantė bėgiojo porelė upinių kirklių (*Charadrius dubius*), o jūroje pasipuošės vestuviniu apdaru plaukiojo juodakaklis naras.

Kita diena buvo paskutinė, kurią visą galėjome skirti kelionei. Ryte nukakome prie didžiulio Durankulako (Durankulak) ežero. Virš mažo užutėkio maitinosi upinės ir mažosios žuvėdros, praskriejo žalioji meleta, pakrante matėme juodakakčių medšarkių. Kiek toliau, pakrantės melduose, priešais saulę, šildési ir plunksnas tvarkesi geltonųjų garnių pulkelis, virš galvų prasklendė ir visu grožiu pasirodė raudonkojo sakalo patinas.

Kitas mūsų sustojimas buvo Jailatos (Yailata) saugomoje teritorijoje, nepaprasto grožio gėlių pievoje, kuri visa aidėjo nuo nenusakomo skaicius stepinių vieversių (*Melanocorypha calandra*) ir putpelių (*Coturnix coturnix*) balsų. Taip pat pamatėme kelis trumpapirščius vieversius (*Calandrella brachydactyla*) ir dirvoninius kalviukus. Kelionė ėjo į pabaigą, ir mes pasukome į vakarus, Sofijos link. Stabteliome Srebarnos (Srebarna) ežero rezervate, garsėjančiame perinčių garbanotųjų pelikanų (*Pelecanus crispus*) kolonija. Apie 17 val. ežeras, iš pradžių palyginti ramus, staiga atgijo, prisipldė paukščių. Iš slėptuvų išlindo naktikoviai, didieji baltieji ir purpuriniai garniai, praskrido keturių girnovės (*Platalea leucorodia*), paskui pasirodė dar kelios, virš nendryno nuplasnojo rudas ibis (*Plegadis falcinellus*). Traukdami Pleveno link apžiūrėjome prie pat Rumunijos sienos esančias bitininkų kolonijas. Didžiulis, gal 5 m aukščio, išraustų urvelių nusėtas skardis atrodė tikrai išpūdingai. Deja, ten buvo tik kokie keturi bitininkai, visur karaliavo varnėnai. Nusprendėme, kad dar ne visi bitininkai susirinko perejimo vietose – veikiausiai mes atvažiavome šiek tiek per ankstį.

Paskutinę naktį praleidome Pleveno (Pleven) mieste, svetinguose Boriso tėvų namuose. Ankstų, vėjuotą ir labai šaltą (tik 11 laipsnių!) gegužės 19-osios ryta nuvažiavome prie Bivolarsko ežero, kur radome visą perinčių naktikovių, geltonųjų ir mažųjų garnių koloniją. Tai buvo paskutinis mūsų paukščių stebėjimo taškas – susikrovę daiktus išvykome į Sofijos oro uostą.

Paukščių stebėjimo kelionė į Bulgariją buvo tikrai labai įdomi, jos metu nuvažiavome apie 2000 km, pamatėme per 150 paukščių rūsių, iš kurių 30 mes su Laimonu išvydome pirmą kartą. Nuoširdžiai dėkoju Borisui už puikią kompaniją, parengtą maršrutą ir labai vertingus kelionės patarimus.

Redakcijos kolegija nori ištaisyti žurnalo „Paukščiai“ 2010 m. Nr. 1 straipsnyje „Žiemojančių vandens paukščių apskaitų rezultatai Lietuvoje 2010 metais“ įsivelusių techninę klaidą ir padėkoti LÖD nariui Vidmantui Adomoniui už atliktas išsamias žiemojančių vandens paukščių apskaitas.

FACING EXTINCTION. THE WORLD'S RAREST BIRD

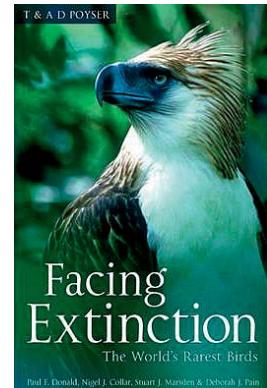
Paul Donald, Nigel Collar, Stuart Marsden, Debbie Pain

A&C Black Publishers Ltd., 320 psl., spalvotos iliustracijos, kieti viršeliai. Greitai pasirodys.

ANT IŠNYKIMO RIBOS. REČIAUSI PASAULIO PAUKŠČIAI

Per paskutinius 400 metų išnyko beveik du šimtai paukščių rūšių. Panašiam rūšių skaičiui tas pats likimas gresia šiandien. Pasaulio aplinkosaugininkai visaip bando spręsti šią problemą. Garsių paukščių apsaugos specialistų parašytoje knygoje išsamiai nagrinėjama 20 nykstančių paukščių rūšių padėtis ir nurodomos priemonės, kurių imamasi siekiant jas išsaugoti. Deja, tai pavyksta ne visuomet.

Leidinys turėtų sudominti tiek profesionalius ornitologus ir gamtosaugininkus, tiek paukščių mėgėjus.

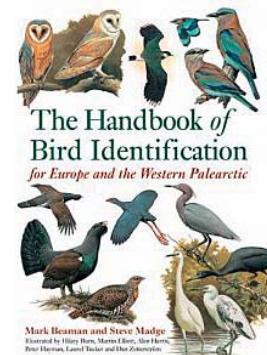

THE HANDBOOK OF BIRD IDENTIFICATION for Europe and the Western Palearctic

M. Beaman, S. Madge

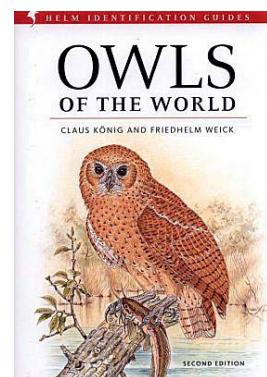
Iliustracijos Hilary Burn, Martin Elliott, Alan Harris, Peter Hayman, Laurel Tucker, Dan Zetterstrom.

Helm Identification Guides, 872 psl., kieti viršeliai.

VADOVAS EUROPOS IR VAKARŲ PALEARCTIKOS PAUKŠČIAMS PAŽINTI

Pakartotinis 1998 m. išleisto populiaraus paukščių vadovo leidimas. Plačiai pri- statomos visos regiono paukščių rūšys (taip pat reti ir atsikritinai užskridę migran- tai), puikios iliustracijos bei paplitimo žemėlapiai.

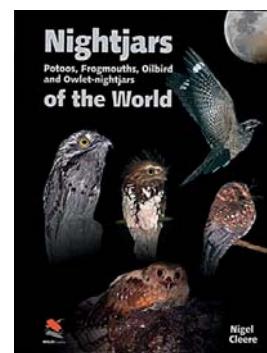
OWLS OF THE WORLD

Claus König and Friedhelm Weick

Helm Identification Guides, 2008, antras leidimas, 528 psl., 72 spalvotos iliustracijos, žemėlapiai, kieti viršeliai.

PASAULIO PELĖDOS

Knygoje pateikiamos visos pasaulio pelėdų rūšys bei porūšiai, balsų sonogramos, sistematinių naujovės ir visa kita, ką norėtumėte sužinoti apie šiuos naktinius paukščius. Tai antras atnaujintas itin populiarios monografijos leidimas. Knygą papildantį CD su pelėdų balsais planuojama išleisti vėliau.

NIGHTJARS OF THE WORLD: FROGMOUTHS, POTOOS, OILBIRD AND OWLET-NIGHTJARS

Nigel Cleere ir Dave Nurney

WILDGuides, 2010, 464 psl., kieti viršeliai.

PASAULIO LĖLIAI: PELĖDINIAI LĖLIAI, DIDLĖLIAI, GUACHARAI IR PE- LĖDINIAI VARLIAŽIOČIAI

Pirmasis toks išsamus leidinys, skirtas lėliams. Plačiai aprašoma paukščių sistematika, biologija, buveinės, paplitimas ir identifikacijos požymiai. Taip pat apibūdinti paukščių perėjimo ir migracijos ypatumai. Pristatomos 135 rūšys. Leidinys iliustruotas 580 spalvotų 188 autorių nuotraukų, kai kurios iš jų publikuojamos pirmą kartą.

Parengė Eglė PAKŠTYTĖ

UPINĖS ŽUVĖDROS LIZDAS ANT KELMO

Artūras GELŽINIS

Upinėj žuvėdru porelę pastebėjau 2010-05-22, kai nuvykau prie Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos esančio Varduvos tvenkinio paplaukioti baidare, tikėdamasis ten rasti ne kasmet perinčių jūrinių šarkų ir pamatyti, kokie paukščiai ten laikosi. Tikslo nepasiekiau – jūršarkių nemačiau, bet išvydau medžiojančius kirus ir ant minėto kelmo tupinčias upines žuvėdras. Maniau, jos ten ilsisi, tad nusprendžiau priplaukti arčiau ir nufotografuoti. Kai prisiartinau, patinėlis (ko gero) pakilo ir nuskrido, o kita žuvėdra liko tupėti. Ji buvo kiek sunerimus. Tik vėliau kelmo viduryje pamatės kiaušinį supratau, jog jos čia perėti, – tapo aišku, kodėl paukštis nesitraukia. Nenorejau trukdyti, tad padarės keletą kadrų nuplaukiau tolyn.

© Artūras Gelžinis

Nežinau, kodėl perėti jos pasirinko kelmą, esantį tvenkinio viduryje, – salelių, kuriose jos galėtų perėti, buvo daug (nors jose gal ir ne pačios palankiausios sąlygos žuvėdroms perėti). Galbūt didelis žvejų aktyvumas ir trikdymas kaltas, o gal neprižiūrima ir augalais baigianti apaugti sala netinka? Gal ten, ant kelmo, joms saugiau?

NEIPRASTŲ SPALVŲ PAUKŠČIAI

Eugenijus KAVALIAUSKAS

Ši tetervinų fotografojuo antrus metus, nes jis nuolatos burbuliuoja toje pačioje vietoje. Tūnодamas maskuojamoje palapinėje fotografijas dariau 6–8 m atstumu. Vėliau nustebino iš vieno Rusijos gamtos tinklalapio gaučias šio paukščio nuotraukų komentarais – jame susirašinėtojas paminėjo, kad pas juos, Rusijoje, tetervinų pauodegio plunksnos visiškai baltos, o čia su juodais taškeliais. Peržiūrėjės fotografijas intername pamačiau, kad tai tiesa. Vėliau, atidžiai žiūrėdamas į tetervinų fotografijas, darytas Baltarusijoje, pamačiau dar kelias tetervinų fotografijas su taškeliais ant uodegos.

ILGAAMŽĖS JUODOSIOS ŽUVĖDROS

Vytautas JUSYS

Nuo 1981 m., kai dirbu Ventės rago ornitologinėje stotyje, sužieduotos 444 juodosios žuvėdros. Daugiausia jvairiose Nemuno deltos vietose, juodujų žuvėdru kolonijose, žieduoti dar neskaidantys jaunikliai. Nedideliai kiekiuose juodosios žuvėdros būdavo gaudomos tilvikinėmis gaudyklėmis, voratinkliniais tinkleis, lankeliais.

Nuo to laiko gauti 2 tikrai įdomūs pranešimai apie jų aptikimą.

© Vytautas Jusys

Pirmametį paukštį, kurį žiedavau 1989-08-07 smėlio salose ties Skirvytės upės žiotimis, po daugiau kaip 17 metų – 2006-08-12 žieduotojai sugavo Olandijoje. Nuo žiedavimo vietas iki aptikimo vietas – 1080 km. Kadangi lietuviškas žiedas per tiek metų buvo sudilęs, jis buvo pakeistas olandišku.

Ši pavasarį gavau dar vieną pranešimą apie kitą mano žieduotą juodąją žuvėdrą.

Paukštį (neskaidantį jauniklį) 1989-06-24 žiedavau Kuršių marių pakrantės kolonijoje, esančioje į pietus nuo Atmatos žiočių. 2009-08-22 tas pats paukštis buvo sugautas ir vėl paleistas Olandijoje. Atstumas nuo žiedavimo vietas – 1080 km. Laikotarpis – 20 metų ir 2 mėnesiai (o gal ir dabar dar gyvena). Ilgiausias žinomas žieduotos juodosios žuvėdros amžius – 21 metai (žieduota Danijoje).

Tetervinas (Tetrao tetrix). Vainuto apylinkės, Šilutės r., 2010-04-14 © Eugenijus Kavaliauskas

Neįprastos spalvos tikutis (*Tringa glareola*). Rusnės sala, 2010-05-03 © Eugenijus Kavaliauskas

2010-05-03 Rusnės saloje beveik iš už poros metrų pakilo baltas paukštis – jis išsiskyrė tilvikams būdingu polėkiu. Iškart prisiminiau, kad tokiai atvejais reikia viską fotografiuoti – vėliau bus galima identifikuoti, be to, yra tikimybė, kad dokumentiškai gali būti patvirtintas vertingas stebėjimas.

Paukšteliis perskrido į kitą kelio pusę ir pasislepė. Mačiau kur ir žinojau, kad jis vis viena turėtų išlisti. Spejau pasiruošti optiką – ir iš sąžalyno pasirodė neįprastos plunksnų spalvos tikutis. Padarės apie 20 kadrų pasitraukiau.

STRAZDO GIESMININKO LIZDAS NEĮPRASTOJE VIETOJE

Rimvydas GAIDYS

2010 m. gegužės pradžioje Kauno r., Gervėnupyje, prie sodo namelio, kuriame apsilankome tik savaitgaliu, radau strazdo giesmininko lizdą. Jis buvo sukrautas 2 m aukštyje tarp įvairių pagalijų ir kuolų, atremtų į namelio sieną. Iš lizdo pasibaigęs pakilo perintis paukštis: nutūpęs ant netolišes augančio ažuolo šakos savo ciksejimui sukelė tokį triukšmą, jog pažiūrėti, kas darosi, atlėkė keli smilginiai strazdai, kikilis ir net kėkštasis. Kas lizde buvo – netikrinau, tačiau kitomis dienomis mačiau, kad paukštis tupi lizde. Jis buvo gan atsargus, baikštus – kiekvieną kartą reaguodavo į žmonių pasirodymą prie namelio.

Tik po keliolikos dienų, kai aplinkui paukščio nebebuvo matyti, patikrinau lizdą. Jis buvo tuščias. Tikriausiai kokie plėšrūnai išnešė strazdo kiaušinius. Pats lizdas buvo susuktas iš įvairių augalų šaknelių ir maumedžio šakelių, vidus – tai syklingo pusruslio formos, glaistytas perpuvusia mediena.

Kiek žinau, strazdai giesmininkai savo lizdus suka toliau nuo žmonių, dažniausiai miškuose, o šitas kažkodėl pasirinko neįprastą vietą.

© Rimvydas Gaidys

© Rimvydas Gaidys

Sodinė starta (*Emberiza hortulana*). Vilniaus r., 2010-05-12 © Simona Minkevičius

Jūršarkė (*Haematopus ostralegus*). Nemunas, Jurbarko r., 2010-05-30 © Robertas Patronaitis

9 772029 250001

Žurnalo kaina 5 Lt